

Organizacija ponude sportskog turizma u Gradu Zagrebu

Mudrić, Mario

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Tourism and Hospitality Management / Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:191:705790>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-29**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Tourism and Hospitality Management - Repository of students works of the Faculty of Tourism and Hospitality Management](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Sveučilišni prijediplomski studij

Mario Mudrić

Organizacija ponude sportskog turizma u Gradu Zagrebu

Organization of sports tourism offer in the City of Zagreb

Završni rad

Zabok, 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Sveučilišni prijediplomski studij
Poslovna ekonomija u turizmu i ugostiteljstvu
Studijski smjer: Menadžment u hotelijerstvu

Organizacija ponude sportskog turizma u Gradu Zagrebu
Organization of sports tourism offer in the City of Zagreb

Završni rad

Kolegij: **Menadžment sporta u turizmu** Student: **Mario Mudrić**
Mentor: **Prof. dr. sc. Marko Perić** Matični broj: **24179/17**

Zabok, rujan 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI UNIVERSITY OF RIJEKA
FAKULTET ZA MENADŽMENT U TURIZMU I UGOSTITELJSTVU
FACULTY OF TOURISM AND HOSPITALITY MANAGEMENT
OPATIJA, HRVATSKA CROATIA

IZJAVA O AUTORSTVU RADA I O JAVNOJ OBJAVI OBRANJENOG ZAVRŠNOG RADA

Mario Mudrić
(ime i prezime studenta)

24179/17
(matični broj studenta)

Organizacija ponude sportskog turizma u Gradu Zagrebu
(naslov rada)

Izjavljujem da sam ovaj rad samostalno izradila/o, te da su svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima, bilo da su u pitanju knjige, znanstveni ili stručni članci, Internet stranice, zakoni i sl. u radu jasno označeni kao takvi, te navedeni u popisu literature.

Izjavljujem da kao student–autor završnog rada, dozvoljavam Fakultetu za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci da ga trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim javnosti u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci.

U svrhu podržavanja otvorenog pristupa završnim radovima trajno objavljenim u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci, ovom izjavom dajem neisključivo imovinsko pravo iskorištavanja bez sadržajnog, vremenskog i prostornog mog završnog rada kao autorskog djela pod uvjetima *Creative Commons* licencije CC BY Imenovanje, prema opisu dostupnom na <http://creativecommons.org/licenses/>.

U Opatiji, 11. rujana 2023.

Mudrić

Potpis studenta

Sažetak

Turističke destinacije diljem svijeta nastoje se natjecati na turističkom tržištu temeljem svojih konkurentskih prednosti, odnosno na temelju specifičnosti svoje turističke ponude. Kao jedan specifični turistički oblik razvio se i sportski turizam. Danas brojne destinacije sebe prezentiraju kroz sport. Također, brojnim turističkim destinacijama sport je pomogao u pozicioniranju na turističkom tržištu. Naime, danas je sport sastavni dio života brojnih ljudi, bilo da se aktivno ili rekreativno bave sportom. Sport se sve više povezuje i uz slobodno vrijeme. To prepoznaju turističke destinacije te sve više u svoju ponudu uključuju rekreativno bavljenje sportom, profesionalno bavljenje sportom i sportska događanja. Grad Zagreb sve se više na turističkom tržištu pozicionira kao sportska destinacija. Naglasak stavlja na brojne mogućnosti za bavljenje sportom tijekom slobodnog vremena, profesionalno treniranje i pripremu sportaša te za sportska događanja. Ipak, na ovom području u gradu Zagrebu treba dodatno ulagati napore kako bi se sportski turizam podigao na višu razinu. To se ponajviše odnosi na obnovu postojeće sportske infrastrukture i objekata namijenjenih sportom te izgradnju nove sportske infrastrukture i objekata namijenjenih sportu. Isto tako, to se odnosi i na planski pristup razvoju sportskog turizma u gradu Zagrebu.

Ključne riječi: grad Zagreb, sportska ponuda, sportski turizam

Sadržaj

Uvod	1
1. Sportski turizam	2
1.1. DEFINIRANJE SPORTSKOG TURIZMA	2
1.2. POVIJEST SPORTA I NASTANAK SPORTSKOG TURIZMA	5
1.3. SPORTSKI TURIZAM U RH	9
2. Grad Zagreb kao turistička destinacija	12
2.1. TURISTIČKA PONUDA	12
2.2. TURISTIČKA POTRAŽNJA	16
3. Sportski turizam u gradu Zagrebu	22
3.1. DOSADAŠNJA PONUDA	22
3.1.1. <i>Infrastruktura i dostupnost</i>	22
3.1.2. <i>Sportski događaji</i>	26
3.2. KLJUČNI DIONICI	28
3.3. MOGUĆA POBOLJŠANJA	30
3.3.1. <i>Dopuna infrastruktura i dionici</i>	30
3.3.2. <i>Omogućena dostupnost financiranja</i>	32
Zaključak	35
Bibliografija	36

Uvod

Ovaj rad se bavi sportskim turizmom u gradu Zagrebu. U radu se istražuje ponuda sportskog turizma u gradu Zagrebu te ključna područja na kojima treba raditi kako bi se sportski turizam grada Zagreba podigao na višu razinu, odnosno kako bi postao konkurentniji na turističkom tržištu. Predmet istraživanja u ovom radu jest ponuda sportskog turizma u gradu Zagrebu. Problem kojim se rad bavi odnosi se na utvrđivanje stanja ponude sportskog turizma grada Zagreba te važnosti ključnih dionika u sportskom turizmu grada Zagreba.

Svrha rada je ukazati ključnim dionicima u sportskom turizmu grada Zagreba na trenutačno stanje sportskog turizma u gradu Zagrebu kao i na ključne probleme i područja na kojima treba raditi na poboljšanju ponude sportskog turizma u gradu Zagrebu. Cilj rada je identificirati stanje sportskog turizma u gradu Zagrebu te područja gdje treba raditi na njegovom poboljšanju.

Tijekom pisanja ovog rada korištena je stručna literatura koja se bavi predmetnom tematikom, a uključuje knjige, znanstvene članke, statističke publikacije i internetske stranice. Rad je napisan pomoću sljedećih metoda: analiza, sinteza i komparativna metoda. Na temelju provedenog istraživanja literature doneseni su ključni zaključci vezani uz tematiku istraživanja.

Rad je strukturiran u pet glavnih poglavlja. Uvod prikazuje osnovne informacije o tematici rada te predmet, problem, svrhu, cilj, metode i strukturu rada. Općenite informacije o sportskom turizmu u svijetu i Hrvatskoj obrađene su u drugom poglavlju. Treće poglavlje prikazuje stanje turističke ponude i potražnje u gradu Zagrebu. Stanje sportskog turizma u gradu Zagrebu te mogućnosti za njegovo poboljšanje nalaze se u četvrtom poglavlju. Zaključci provedenog istraživanja prikazani su u petom poglavlju.

1. Sportski turizam

Sportski turizam jedan je od najbrže rastućih sektora u turizmu. Sve više turista, bez obzira je li sport glavni cilj putovanja ili ne, zainteresirano je za sportske aktivnosti tijekom putovanja.¹

1.1. Definiranje sportskog turizma

Definicija sportskog turizma bila je tema kroz kratku povijest ovog područja i još uvijek izaziva rasprave među academicima i stručnjacima. Zahvaljujući Britanskom središnjem vijeću za fizičku rekreaciju 1966. godine pojavila se prva akademska publikacija o sportskom turizmu. Godine 1970. Williams i Zelinsky proučavali su generacijski potencijal mega-sportskih događaja. Tijekom 1980-tih akademici su se usredotočili na ekonomske koristi od ove vrste sportskih događaja. Sportski turizam prvenstveno se smatrao povezanim samo s putovanjima u svrhu prisutnosti na sportskim događajima. Hall² dijeli sportski turizam na dva različita motivatora ponašanja za odlazak na putovanje: putovanje radi promatranja sporta i putovanje radi sudjelovanja u sportu.

Mogu se identificirati tri različite vrste destinacija: one koje ugošćuju sportski događaj; one koje nude mogućnost bavljenja određenom sportskom aktivnošću i one koje nude neku atrakciju vezanu uz sport. Standeven i De Knop³ istaknuli su rastući simbiotski odnos između oba fenomena (sporta i turizma), čiji su procesi omasovljenja, složenosti i diversifikacije vremenski paralelni. Gibson⁴ je sportski turizam definirao kao putovanje zasnovano na slobodnom vremenu koje vodi pojedince privremeno izvan njihovih matičnih zajednica kako bi sudjelovali u fizičkim aktivnostima, gledali fizičke aktivnosti ili posjetili atrakcije povezane s fizičkim aktivnosti. Sportski turizam opisao je kao putovanje sa

¹ UNWTO. Sports tourism. <https://www.unwto.org/sport-tourism> (pristupljeno 20. 8. 2023.)

² Hall, C. Hallmark tourist events. London: Belhaven Press, 1992.

³ Standeven, J. i DeKnop, P. Sport Tourism. London: Human Kinetics, 1999.

⁴ Gibson, H.. Active sport tourism: Who participates?, Leisure Studies, 17 br. 2 (1998): 155–170.

svrhom a) sudjelovanja, b) promatranja ili c) štovanja ili slavljenja sporta. S tim u vezi, sportski turizam treba shvatiti kao dvodimenzionalni koncept: sport, «kulturno iskustvo tjelesne aktivnosti» i turizam «kulturno iskustvo mjesta».

Van Rheenen, Cernaianu i Sobry⁵ ističu pet dominantnih osnovnih dimenzija u definicijama sportskog turizma: vrijeme (duljina provedena izvan domaćeg okruženja), prostor (obuhvaća putovanje izvan domaćeg okruženja), sport kao motivacija za putovanje (vrsta, razina i opseg sportske aktivnosti), iskustvo sudjelovanja u aktivnosti sportskog turizma i ekonomska motivacija. Ipak, postoji više načina kategorizacije sportskog turizma. Sport tijekom odmora uključuje sportske aktivnosti koje se izvode tijekom turističkog putovanja, a koje mogu obogatiti ponudu određene destinacije, ali nisu središnja atrakcija. S druge strane, sportski odmor podrazumijeva sport kao glavni cilj putovanja.

Danas se većina znanstvenika slaže da postoje uglavnom tri različite vrste ponašanja u sportskom turizmu:

- aktivno sudjelovanje (Active Sport Tourism)
- gledanje (Event Sport Tourism)
- posjećivanje i odavanje počasti (Nostalgia Sport Tourism).

De Knop⁶ je identificirao tri vrste aktivnog sportskog odmora:

- čisti sportski odmor (kao što je putovanje na skijanje)
- korištenje sportskih sadržaja na mjestu odmora, iako sport nije primarna svrha putovanja
- privatni sportski odmor, gdje turisti sudjeluju u neorganiziranim sportskim aktivnostima (poput odbojke na pijesku ili kriketa na plaži).

Turizam je način, a sport je razlog zbog kojega ljudi putuju kako bi ispunili svoje motivacijske potrebe i zadovoljili potrebu za samoispunjenjem, za što su i rođeni (npr. obiteljsko putovanje ili posjećivanje sportskih događaja). U teoriji, to je prirodno generirani društveni fenomen kojim se zadovoljava ljudska fizička i psihička želja kroz putovanje. Svaka domena (tj. sport i turizam) jedno je od najznačajnijih područja koja utječe na život suvremenog čovjeka iz mnogih perspektiva, kao što su društvena,

⁵ Van Rheenen, D., Cernaianu, S. i Sobry, C. Defining sport tourism: a content analysis of an evolving epistemology. *Journal of Sport & Tourism*, 21 br. 2 (2016): 75– 93.

⁶ De Knop, P. Sport for all and active tourism, *World Leisure & Recreation*, volume, 32 br. 3 (1990): 30–36.

ekonomska, politička i dr. Dodirne točke između sporta i turizma dramatično su se povećale – uzajamne koristi za oba područja su prilično uočljive, a odnosi su vrlo kompatibilni. Zapravo, izraz sportski turizam skovan je kako bi se bolje razumjelo korištenje sporta kao turističkog pothvata.

Sportski turizam postao je glavna komponenta planiranja u gradovima i regijama, pri čemu ovaj nišni sektor postaje osobito privlačan za gospodarstva u tranziciji kao alat za socio-ekonomski razvoj. Sektor sportskog turizma stekao je veliku globalnu privlačnost i važnost. Danas sportski turizam podrazumijeva sudjelovanje u aktivnim i pasivnim, komercijalnim i nekomercijalnim sportskim aktivnostima koje se obično odvijaju izvan nečijeg uobičajenog mjesta boravka i rada. Margvelashvili⁷ sportski turizam definira kao kombinaciju sportskih iskustava pri čemu putovanje do odredišta i međuovisnost iskustva s odredištem čine sportski turizam.

Tichaawa i sur.⁸ navode da sportski turizam donosi nekoliko prednosti za odredišta domaćina, uključujući ubrzanje šireg socioekonomskog razvoja, brendiranje i profiliranje takvih odredišta. Ove prilike mogu biti izravne, neizravne i inducirane, a uglavnom proizlaze iz sportskih turista koji putuju kako bi sudjelovali ili prisustvovali sportskim događajima. Događaji u sportskom turizmu smatraju se važnom atrakcijom u okviru sportskog turizma jer dovode sportske turiste koji se često bave nizom aktivnosti u destinaciji. Sportski događaji smatraju se ključnim alatom za gospodarski razvoj, posebno zbog svojih jakih veza s pozitivnim imidžom i identitetima, potencijalom za unutarnja ulaganja i širom sposobnošću promicanja turizma.

Palrao⁹ navodi da sportski događaji služe kao ključne atrakcije za turističke aktivnosti u destinaciji. Oni koji posjećuju destinacije kako bi sudjelovali u sportskim događajima imaju tendenciju da se također uključe u druge aktivnosti prije ili nakon stvarnog sportskog događaja zbog kojeg su posjetili određenu destinaciju. U tom smislu,

⁷ Margvelashvili, M. Sport and Tourism Facing the COVID-19 Pandemic. *Geosport for Society*, 14 br. 1 (2021): 21-27.

⁸ Tichaawa, T.M., Bama, H.K.N. & Swart, K. Community Perceptions of the Socioeconomic Legacies of the 2010 FIFA World Cup in Nelson Mandela Bay, Port Elizabeth, South Africa: A Four-year Post Event Analysis. *African Journal for Physical Health Education, Recreation and Dance*, 21br. 4-2 (2015): 1376-1388.

⁹ Palrao, T. A Model for "Recreational Sport Tourism Events' Experience": A Participant's Perspective. Doctoral dissertation. Portugal: ISCTE-Instituto Universitario de Lisboa, 2018.

sportski su događaji identificirani kao brzorastući fenomen u novije vrijeme i kao takvi se koriste za privlačenje masa ljudi na različita odredišta.

Bartoluci¹⁰ navodi da se turizam u kojem je sport glavni motiv putovanja i boravka u određenoj destinaciji naziva sportski turizam. Prema istom autoru, sportski turizam obuhvaća nekoliko različitih vrsta, a to su: zimski i ljetni rekreacijski turizam te natjecateljski sportski turizam. Natjecateljski sportski turizam obuhvaća sva putovanja koja su potaknuta motivom sudjelovanja u određenim sportskim događajima, od državnih do međunarodnih natjecanja“. Glavni motiv putovanja je određeni sportski događaj, bez obzira jesu li turisti njegovi aktivni (sportaši) ili pasivni sudionici (gledatelji). Međutim, u tjelesno-rekreacijskom turizmu glavni motiv putovanja je (aktivno) sudjelovanje turista u određenim tjelesno-rekreacijskim aktivnostima. Zimski rekreacijski turizam obično se odnosi na planinska zimovališta, ali i lječilišta, obalna odredišta itd., a ljetni rekreacijski turizam na obalna odredišta, planine, rijeke, jezera itd. Turisti mogu sudjelovati u raznim fizičkim aktivnosti vezane uz rekreaciju tijekom ovih sezona. Na primjer, zimi turisti najčešće prakticiraju aktivnosti poput skijanja, skijaškog trčanja, klizanja, timskih sportova na snijegu i ledu itd., a ljeti hodanje, trčanje, planinarenje, vodene sportove, timske sportove, tenis, jahanje itd.

1.2. Povijest sporta i nastanak sportskog turizma

Sportski događaji u Olimpiji bili su najstariji i najvažniji od četiri nacionalna grčka atletska festivala. Igre su se službeno održavale svake četiri godine od 776. pr. Kr., no vjerojatno su nastale mnogo ranije. Grčki mit pripisuje heroju Heraklu osmišljavanje trkačkih utrka u Olimpiji kako bi proslavio završetak jednog od svojih dvanaest trudova. Olimpija je bila najvažnije svetište boga Zeusa, a igre su se održavale njemu u čast. Prinosile su se žrtve i darovi, a sportaši su se zaklinjali na poštivanje pravila pred Zeusovim kipom. Igre su najavili glasnici koji su putovali u sve veće grčke gradove diljem Sredozemlja, a

¹⁰ Bartoluci, M. Uvod / Introduction. In: Bartoluci, M. and associates, Menedžment u sportu i turizmu / Management in Sport and Tourism (pp. 19-27). Zagreb: Faculty of Kinesiology, Faculty of Economics & Business, 2004.

neprijateljstva su bila zabranjena tijekom razdoblja oko igara kako bi se zaštitili oni koji su putovali u i iz Olimpije. Igre u Olimpiji nastavile su se s manjim prekidima u ranokršćansko doba i bile su inspiracija za moderne Olimpijske igre, prvi put održane u Ateni 1896. godine.

Poznat kao razdoblje stagnacije i mraka, smatran povijesnom fazom koja može spriječiti razvoj, srednji vijek je imao vrlinu da u ljudskom biću probudi potrebu za modifikacijom letargijskog stanja koje je tada postojalo, što je kasnije dovelo do renesanse. S druge strane, manifestacije tjelesnog karaktera, poput sportske prakse i obožavanja tijela, koje su tako slavili Grci i do određenog razdoblja Rimljani, nisu našle isti poticaj u srednjem vijeku. Međutim, brojni ugledni povjesničari smatraju srednjovjekovno razdoblje pravim izvorom bogatstva i koristi za zapadnu civilizaciju. Lik viteza, fizički i duhovno dobro pripremljen, galantan i romantičan, izvanredan u činu jahanja, u korištenju mača, kasnije će dati početak sportskim modalitetima olimpijskog karaktera, poput konjičkog sporta i mačevanja. U srednjem vijeku, dakle, nije postojao tjelesni odgoj koji su Grci nastojali potaknuti stanovitim primitivizmom, već je postojala tjelesna aktivnost koja, ostavivši po strani nasilje, otkriva hrabrost i odanost onih koji je prakticiraju.¹¹

Iako su dani oklopljenih vitezova prošli, bogati su i dalje u 16. i 17. stoljeću uživali u turnirima. Natjecatelji su bili obučeni u oklope i jahali su konje. Borili su se drvenim kopljima i mačevima. Bogati su, također, išli u lov na jelene s lukovima i strijelama. Također, išli su u lov na sokolove. Međutim, u doba Tudora bogati ljudi nisu lovili lisice. Tudori su voljeli hrvanje i 'casting the bar', što je bilo poput bacanja kugle, ali sa željeznom šipkom. Igrali su i biljar.¹²

Obični ljudi su i dalje igrali grubu verziju nogometa. Ookrutni 'sportovi' poput borbi pijetlova i mamljenja medvjeda i dalje su bili popularni. U doba Tudora ljudi su učili plivati koristeći snopove šiblja kao plovke. U 17. stoljeću nastavile su se tradicionalne igre poput kuglanja te igre poput tenisa. Bogati ljudi također su igrali igru zvanu pale-maille. Nadalje, Charles II je jahtanje učinio popularnim sportom.

¹¹ Europa.eu. ORIGIN AND HISTORICAL EVOLUTION OF SPORTS AS A COMMON EUROPEAN CULTURAL ACTIVITY, <https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/cfd0ae43-a95a-461a-ae5d-1c7b3d3a5152/Historical%20Evolucion%20of%20sports%20researchpdf.pdf> (pristupljeno 17. 8, 2023.)

¹² Lambert, T. A history of sport, <https://localhistories.org/a-history-of-sport/> (pristupljeno 11. 8, 2023.)

U 18. stoljeću ljudi su nastavili igrati tenis i grubu verziju nogometa. Konjske utrke su postale profesionalni sport. Jockey Club osnovan je 1727., a Derby je započeo 1780. godine. Svoj moderni oblik igra kriket je poprimikla sredinom 18. stoljeća.. Prvi kriket klub osnovan je u Hambledonu u Hampshireu oko 1750. godine. U istom razdoblju mnogi su ljudi još uvijek zanimali se za okrutne sportove kao što su borbe pijetlova i mamčenje bikova. Bogati ljudi voljeli su lov na lisice. Boks s golim zglobovima također je bio popularan (iako su neki boksači počeli nositi kožne rukavice u 18. stoljeću).¹³

Do početka 19. stoljeća mnogi ljudi nisu odobravali okrutne 'sportove' poput lova na bikove i borbi pijetlova. Mamljenje bikova zabranjeno je 1835. godine. Ubrzo nakon toga zabranjene su borbe pijetlova. Prvo ozbiljnije organiziranje sportova može se primjetiti tijekom 19. stoljeća. 1863. godine londonski nogometni savez osmislio je pravila nogometa. Prva međunarodna utakmica održana je između Engleske i Škotske 1872. godine. U međuvremenu, australski nogomet je izumljen 1858. Prva boksačka pravila sastavio je, godine 1867., John Graham Chambers. Nazvana su Queensberry Pravila po markizu od Queensberryja. Godine 1879. osmišljena su pravila za modernu igru povlačenja konopa. Zatim je 1880. godine osnovan Amaterski atletski savez.¹⁴

Za vrijeme 19. stoljeća izumljeno je još nekoliko novih sportova i igara. Iako se jedan oblik tenisa igrao od srednjeg vijeka, tenis na travi je osmišljen 1873. godine. Softball je osmislio 1887. George Hancock, a košarku je 1891. izumio James Naismith. Odbojku je 1895. osmislio William Morgan. Netball je, također, započeo 1895. godine. Baseball se razvio iz ranije igre. Postao je organizirani sport 1845. godine. Nacionalna liga osnovana je 1876. godine, a američki nogomet razvio se u kasnom 19. stoljeću. Američki profesionalni nogometni savez osnovan je 1920. godine.

Ljudi su stoljećima klizali na ledu, ali prvo umjetno klizalište na vodi otvoreno je 1876. godine. 1870-ih hokej na ledu postaje organizirani sport. Međunarodna federacija hokeja na ledu osnovana je 1908. Moderni kriket započeo je u 19. stoljeću, a moderni badminton također se razvio u kasnom 19. stoljeću. Prvi ženski kriket klub u Britaniji osnovan je 1887. godine. Biciklizam kao sport postaje sve popularniji krajem 19. stoljeća. Biciklistički klubovi postali su uobičajeni. Polo je drevna igra. U 19. stoljeću Britanci su

¹³ Lambert, T. A history of sport, <https://localhistories.org/a-history-of-sport/> (pristupljeno 11. 8, 2023.)

¹⁴ Lambert, T. A history of sport, <https://localhistories.org/a-history-of-sport/> (pristupljeno 11. 8, 2023.)

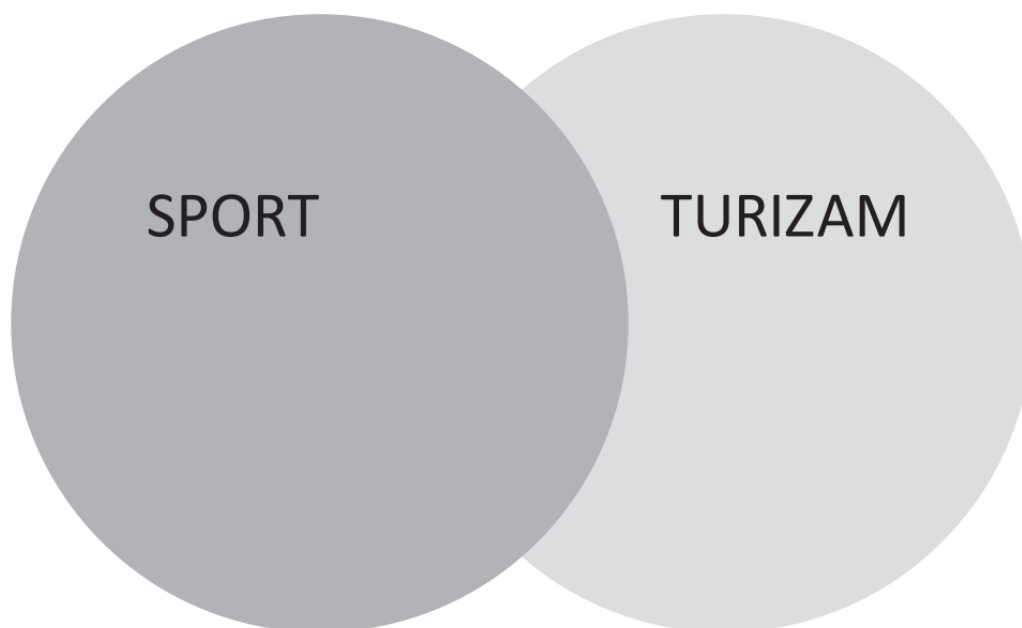
naučili igrati polo u Indiji i popularizirali su u Britaniju. Prvi polo klub u Britaniji osnovan je 1872. Godine, dok je prvo svjetsko prvenstvo u dizanju utega održano 1891. godine.¹⁵

U Ateni održane su prve moderne Olimpijske igre 1896. godine. MOK (Međunarodni olimpijski odbor) sastao se po prvi put u Parizu u lipnju 1894. godine i izabrao Grčku kao mjesto održavanja ovih događaja. Godine 1896. tradicija Olimpijskih igara ponovno je rođena nakon 1500 godina. Pierre je predložio oživljavanje Olimpijskih igara 1892. te je navedeno realizirano 6. travnja 1896. Olimpijske igre su se održavale od 6. do 15. travnja 1896. U ovim aktivnostima sudjelovalo je 14 nacija koje su se natjecale u 43 događaja u 12 sportova, među ostalima: biciklizam, atletika, mačevanje, gimnastika, jedrenje, streljaštvo, plivanje i dizanje utega. U ovim aktivnostima mogli su sudjelovati samo muškarci.¹⁶

Od navedenog vremena sport je postao sve više popularan među stanovništvom te se stanovništvo sve više počelo odlučivati na putovanje poradi nekih sportskih motiva. Upravo je to dovelo do poveznice sporta i turizma u suvremenom kontekstu te sport danas više nije namijenjen samo elitama, odnosno namijenjen je masovnoj publici. Povezanost između turizma i sporta prikazana je na Slici 1.

¹⁵ Lambert, T. A history of sport, <https://localhistories.org/a-history-of-sport/> (pristupljeno 11. 8, 2023.)

¹⁶ Europa.eu. ORIGIN AND HISTORICAL EVOLUTION OF SPORTS AS A COMMON EUROPEAN CULTURAL ACTIVITY, <https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/cfd0ae43-a95a-461a-ae5d-1c7b3d3a5152/Historical%20Evolucion%20of%20sports%20researchpdf.pdf> (pristupljeno 17. 8, 2023.)

Slika 1. Povezanost turizma i sporta

Izvor: Petrović, M., Knezović, D., Todorović, M. Sportski turizam kao komponenta razvoja održivog poduzetništva. *Obrazovanje za poduzetništvo*, 7 br. 1. (2017). 85.

Između sporta i turizma, kao što je prikazano na Slici 1, postoji interakcija. S jedne strane, sport uključuje turističke aktivnosti dok, s druge strane, turizam se barem jednim dijelom temelji na sportu i rekreaciji. Ključnu ulogu u jačanju interakcije između turizma i sporta imale su promjene u društveno-ekonomskim odnosima.. Naime, putovanja i bavljenje sportom postali su dostupni velikom broju ljudi.¹⁷

1.3. Sportski turizam u RH

Sportsko-rekreativne aktivnosti u Republici Hrvatskoj mogu se pratiti od sredine 19. stoljeća. Tada su u Zagrebu otvorene prve dvorane za vježbanje te se za bavljenje sportskim aktivnostima u tim dvoranama plaćala naknada. Osnivanjem organizacije namijenjene tjelesnom vježbanju pod nazivom Hrvatski sokol u Republici Hrvatskoj je započelo provođenje fizičke aktivnosti izvan škole. Navedena je organizacija bila aktivna

¹⁷ Petrović, M., Knezović, D., Todorović, M. Sportski turizam kao komponenta razvoja održivog poduzetništva. *Obrazovanje za poduzetništvo*, 7 br. 1. (2017). 81-90.

od 1074. Pa sve do 1929. godine. Na području fizičke aktivnosti prvotno su djelovali Odbor za gimnastiku Fiskulturnog saveza Hrvatske, Gimnastički savez Hrvatske i Savez za tjelesni odgoj Partizan Hrvatske.¹⁸

U to su se vrijeme, također, održavale manifestacije koje su uključivale i rekreativne fizičke aktivnosti. Od 1046. Godine održavalo se Natjecanje za sportsku značu svestranosti ZREN. Prve su se sportske igre kombinata održale 1949. godine dok su prve Radničke sportske igre bile održane 1953. godine. U Zagrebu se 1957. godine održala Međunarodna priredba tjelesnog vježbanja, II. gimnastrada.¹⁹

Godine 1963. na Visokoj školi za fizičku kulturu diplomirali su prvi stručnjaci sportske rekreacije. Godine 1992. pokrenut je Hrvatski savez za sportsku rekreaciju te je iste godine primljen u članstvo Europske federacije za sport za zaposlene. Godinu dana kasnije postao je članom Međunarodnog udruženja Sporta za sve.

Sportski turizam i u suvremeno vrijeme značajan je segment turističke ponude u Republici Hrvatskoj. To je u skladu s potrebama današnjih turista koji sve više traže aktivan odmor, odnosno provođenje slobodnog vremena u različitim aktivnostima. Upravo na ovom području Republika Hrvatska nudi različite mogućnosti koje se vezuju uz vodu, kopno, planine i zrak. Prema Tomas istraživanju iz 2019. godine, sport i rekreacija utjecali su 15% kao motivator za dolazak u hrvatski dio Jadrana, dok je za dolazak u kontinentalni dio Hrvatske postotak motivacije iznosio 24%.²⁰

Ključne primarne prednosti Republike Hrvatske kao destinacije za sportski turizam su prirodne znamenitosti i različitosti. Veslanje Neretvom, skijanje na Sljemenu, rafting na Cetini, planinarenje na Biokovu, golf na Brijunima, slobodno penjanje na Paklenici, Viška regata i dr. samo su neki od primjera mogućnosti bavljenja različitim sportovima u očuvanoj prirodnoj okolini. Uz navedeno, faktori koji pridonose Republici Hrvatskoj kao odredištu sportskog turizma su dobra prometna povezanost, povoljni klimatski uvjeti, razvijenost turizma, popularnost Hrvatske kao turističke destinacije, promocija kroz sport

¹⁸ Bartoluci, M. i Škorić, S. Sportska rekreacija u Republici Hrvatskoj – „jučer-danas-sutra“. Sport za sve: glasnik Hrvatskog saveza sportske rekreacije, 66 br. 1 (2011): 3-6.

¹⁹ Bartoluci, M. i Škorić, S. Sportska rekreacija u Republici Hrvatskoj – „jučer-danas-sutra“. Sport za sve: glasnik Hrvatskog saveza sportske rekreacije, 66 br. 1 (2011): 3-6.

²⁰ Motivacija dolazaka turista 2019. Toomas istraživanje: [Institut za turizam • TOMAS istraživanja \(iztztg.hr\)](https://www.iztztg.hr) (preuzeto 9.9.2023.)

(nogomet, veslanje, atletika i dr.), marketinške aktivnosti Hrvatske turističke zajednice, brendiranje Hrvatske kao sportske destinacije, objekti namijenjeni sportašima i dr.

Osim kao odredište sportskih rekreativaca Hrvatska je u posljednje vrijeme počela biti privlačna kao odredište sportskih priprema i/ili mjesto rehabilitacije sportaša te navedeno utječe na prihode od sportskog turizma u Republici Hrvatskoj. Sve to ukazuje na činjenicu da u Hrvatskoj postoje brojne mogućnosti za sportski turizam. Kako bi se one i realizirale, treba pratiti svjetske trendove, treba ulagati u sportsku infrastrukturu te treba donositi strategije koje mogu omogućiti dugoročni održivi razvoj i rast. Naime, sportski turizam se prepoznaje kao dobra prilika za odmicanje hrvatskog turizma od sezonalnosti.²¹

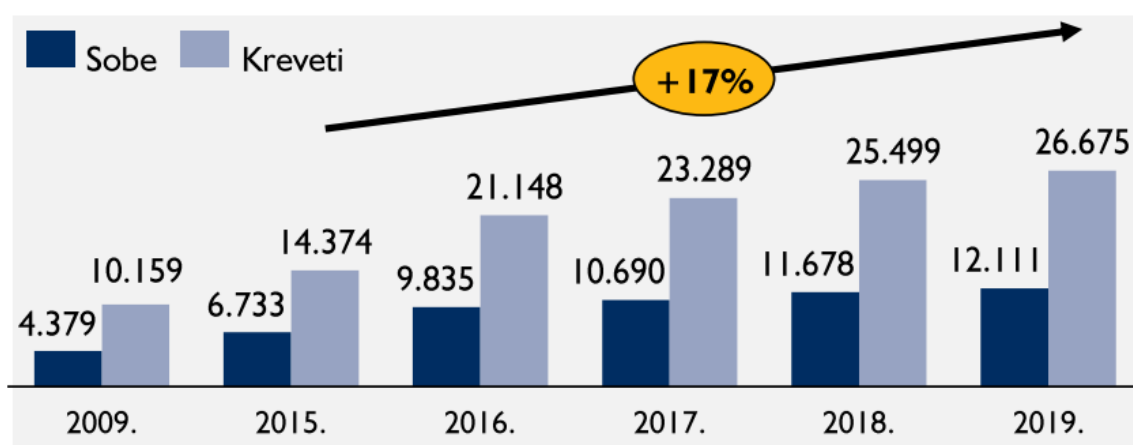
²¹ Portal privatnij smještaj. Sportski turizam, <https://portal.privatnismjestaj.hr/clanak/sportski-turizam> (pristupljeno 29. 8. 2023.)

2. Grad Zagreb kao turistička destinacija

Grad Zagreb kao turistička destinacija može se razmatrati u kontekstu turističke ponude i statističkih pokazatelja turističke potražnje.

2.1. Turistička ponuda

Ako se uspoređi broj soba i kreveta u gradu Zagrebu u 2009. i 2019. godini, može se uočiti porast broja soba od 7.732 te porast broja kreveta od 16.516. Do najvećeg porasta kapaciteta došlo je između 2015. i 2019. godine. Od tada prosječne godišnje stope rasta soba iznose 16% dok kreveta iznose 17% (Grafikon 1).²²

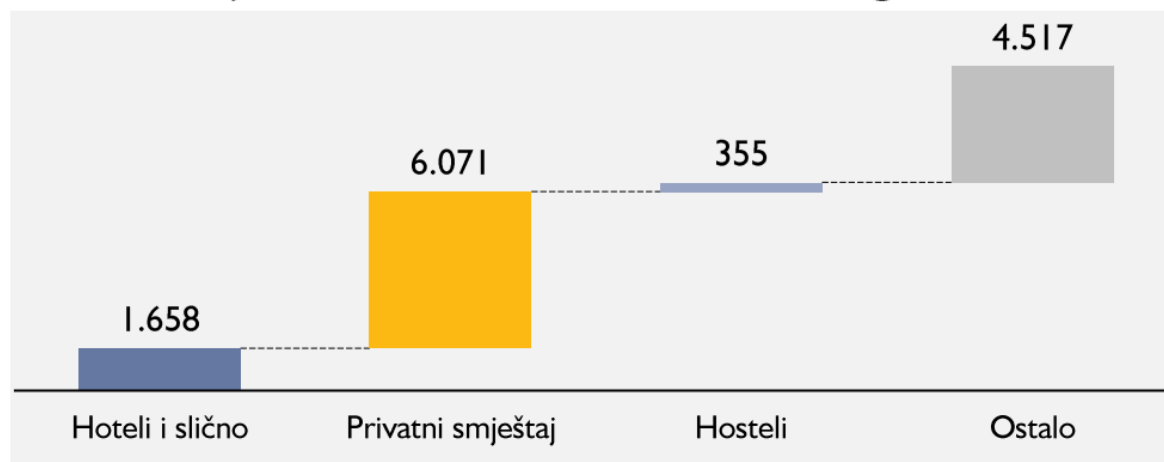
Grafikon 1. Broj soba i kreveta u gradu Zagrebu

Izvor: Turistička zajednica Grada Zagreba. Strateško operativni marketinški plan TZGZ 2021.-2023., <https://www.infozagreb.hr/documents/b2b/Strates%CC%8Cko%20Operativni%20Marketins%CC%8Cki%20Plan%20Zagreb%2C%2021-2023.pdf> (pristupljeno 30. 8. 2023.)

U kontekstu pojedinačnih smještajnih kategorija rast kapaciteta primarno se temeljio na rastu privatnog smještaja koji je u ukupnom porastu sudjelovao 6.071 novih kreveta, odnosno s 49% svih novih kreveta. U kategoriji hotela i sličnog smještaja ostvaren

²² Turistička zajednica Grada Zagreba. Strateško operativni marketinški plan TZGZ 2021.-2023., <https://www.infozagreb.hr/documents/b2b/Strates%CC%8Cko%20Operativni%20Marketins%CC%8Cki%20Plan%20Zagreb%2C%2021-2023.pdf> (pristupljeno 30. 8. 2023.)

je rast od 1.658 novih kreveta, odnosno 13% svih novih kapaciteta u periodu od 2015. Do 2019. godine. U kategoriji hostela ostvaren je porast od 355 novih kreveta (Grafikon 2).²³

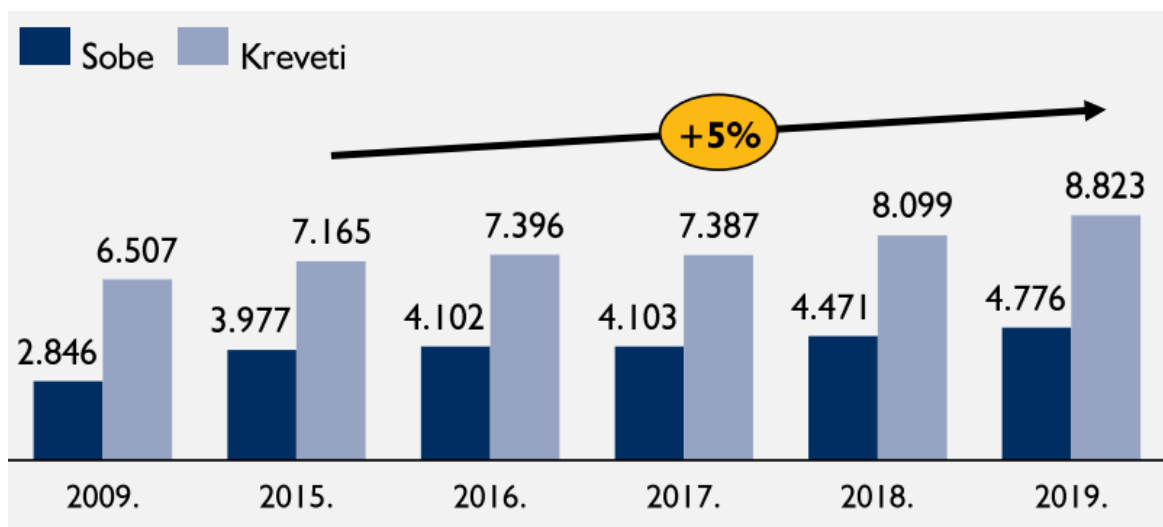
Grafikon 2. Doprinos pojedinih kategorija smještaja ukupnom rastu broja kreveta u Zagrebu od 2015. do 2019. godine

Izvor: Turistička zajednica Grada Zagreba. Strateško operativni marketinški plan TZGZ 2021.-2023., <https://www.infozagreb.hr/documents/b2b/Strates%CC%8Cko%20Operativni%20Marketins%CC%8Cki%20Plan%20Zagreb%2C%202021-2023.pdf> (pristupljeno 30. 8. 2023.)

U periodu od 2009. do 2019. godine kapacitet smještaja kategorije hoteli i sličan smještaj povećali su se na ukupno 4.476 soba i 8.823 kreveta. Tijekom razdoblja od 2015. do 2019. godine prosječna godišnja stopa rasta broja kreveta u hotelima iznosila je 5%. Do najvećeg broja rasta hotelskih soba i kreveta došlo je tijekom 2018. i 2019. godine. Grafikon 3 prikazuje broj soba i kreveta u hotelima grada Zagreba.²⁴

²³ Turistička zajednica Grada Zagreba. Strateško operativni marketinški plan TZGZ 2021.-2023., <https://www.infozagreb.hr/documents/b2b/Strates%CC%8Cko%20Operativni%20Marketins%CC%8Cki%20Plan%20Zagreb%2C%202021-2023.pdf> (pristupljeno 30. 8. 2023.)

²⁴ Turistička zajednica Grada Zagreba. Strateško operativni marketinški plan TZGZ 2021.-2023., <https://www.infozagreb.hr/documents/b2b/Strates%CC%8Cko%20Operativni%20Marketins%CC%8Cki%20Plan%20Zagreb%2C%202021-2023.pdf> (pristupljeno 30. 8. 2023.)

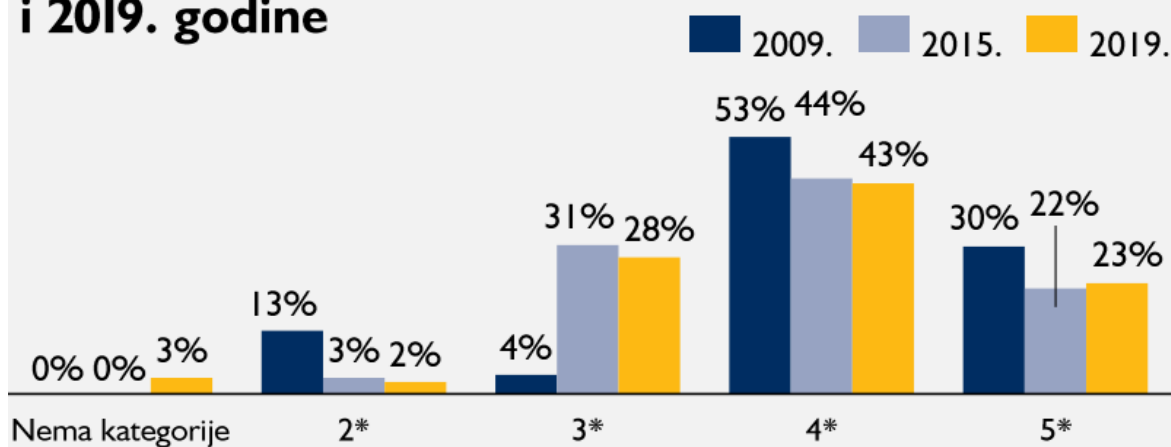
Grafikon 3. Broj soba i kreveta u hotelima grada Zagreba

Izvor: Turistička zajednica Grada Zagreba. Strateško operativni marketinški plan TZGZ 2021.-2023., <https://www.infozagreb.hr/documents/b2b/Strates%CC%8Cko%20Operativni%20Marketins%CC%8Cki%20Plan%20Zagreb%2C%202021-2023.pdf> (pristupljeno 30. 8. 2023.)

U hotelskom smještaju grada Zagreba najveći je broj soba kategoriziran s 4 zvjezdice. No, na ovom području došlo je do pada s 53% u 2009. na 43% u 2019. godini. Hotelski kreveti kategorizirani s 5 zvjezdica ostvarili su manji pad s 30% u 2009. na 23% u 2019. godini. Do najvećeg je porasta došlo u kategoriji soba s 3 zvjezdice i to s 4% u 2009. godini na 28% u 2019. godini (Grafikon 4).²⁵ Unatoč i daljnjem prevladavanju smještaja sa 4 zvjezdice, može se primjetiti kako se smještajni objekti kategorizirani sa 3 zvjezdice počinju penjati u svojoj količini. Iz toga se očituje kako smještajni objekti sa 4 i 5 zvjezdica postaju manje zastupljeni, dok potražnja za središnjom kategorijom od 3 zvjezdice postupno raste. Na osnovi toga moguće je primjetiti zaokret u potražnji, pa tako i ponudi smještajnih kapaciteta s obzirom na kategorizaciju hotelskih soba.

²⁵ Turistička zajednica Grada Zagreba. Strateško operativni marketinški plan TZGZ 2021.-2023., <https://www.infozagreb.hr/documents/b2b/Strates%CC%8Cko%20Operativni%20Marketins%CC%8Cki%20Plan%20Zagreb%2C%202021-2023.pdf> (pristupljeno 30. 8. 2023.)

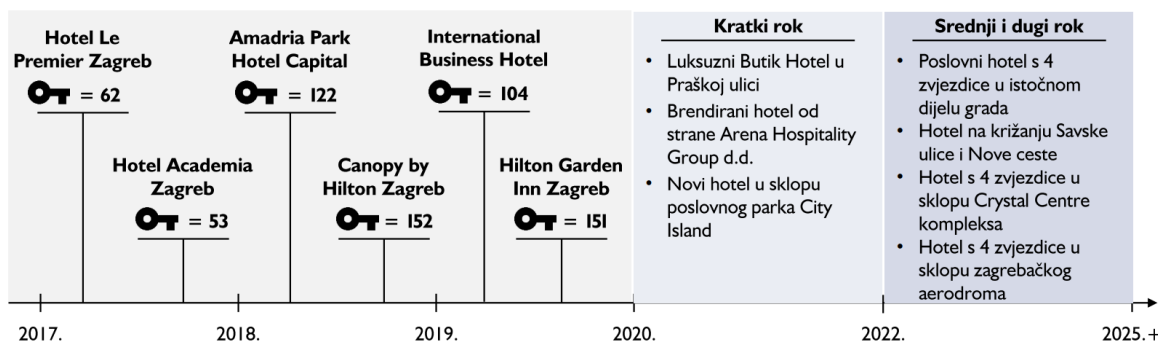
Pregled kategorizacije hotelskih soba 2009., 2015. i 2019. godine

Grafikon 4. Kategorizacija hotelskih soba u gradu Zagrebu

Izvor: Turistička zajednica Grada Zagreba. Strateško operativni marketinški plan TZGZ 2021.-2023., <https://www.infozagreb.hr/documents/b2b/Strates%CC%8Cko%20Operativni%20Marketins%CC%8Cki%20Plan%20Zagreb%2C%202021-2023.pdf> (pristupljeno 30. 8. 2023.)

Od 2017. godine u Zagrebu je otvoreno šest novih hotela te su time hotelski smještaji ostvarili bitan konkurentski iskorak. S otvaranjem brendiranih hotela u gradu Zagrebu smještajna ponuda je zabilježila kvalitativni iskorak te se pozitivno odrazila na prepoznatljivost grada Zagreba kao turističke destinacije.²⁶

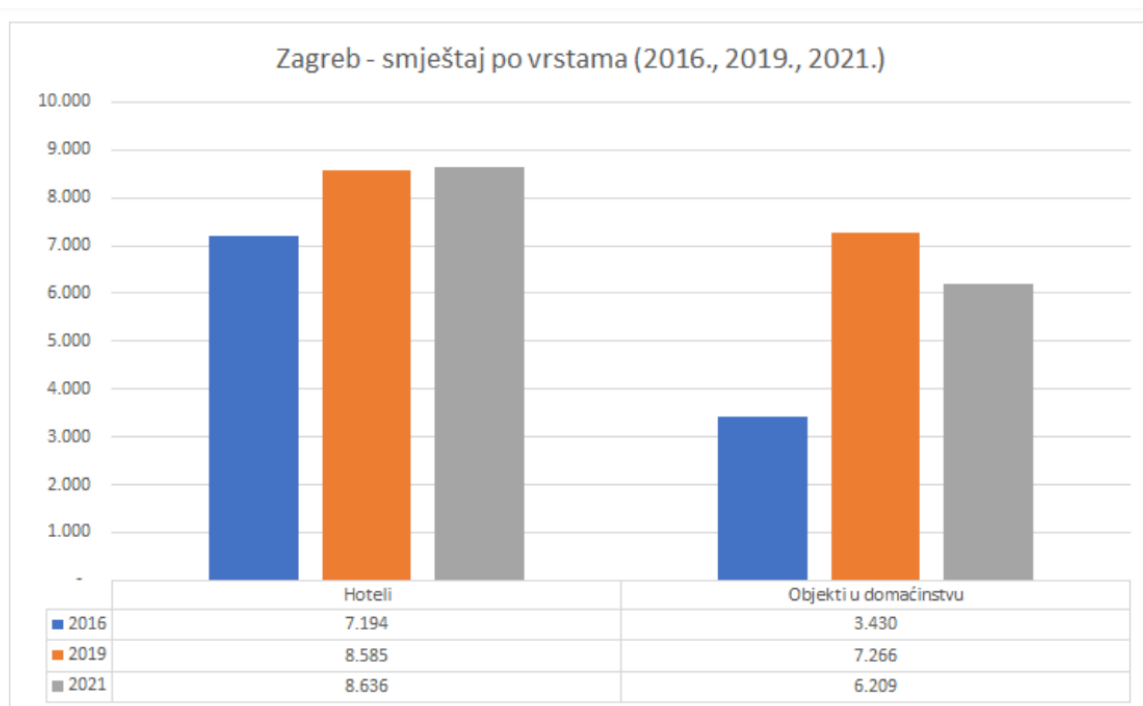

Grafikon 5. Važniji realizirani hotelski projekti u gradu Zagrebu

Izvor: Turistička zajednica Grada Zagreba. Strateško operativni marketinški plan TZGZ 2021.-2023., <https://www.infozagreb.hr/documents/b2b/Strates%CC%8Cko%20Operativni%20Marketins%CC%8Cki%20Plan%20Zagreb%2C%202021-2023.pdf> (pristupljeno 30. 8. 2023.)

²⁶ Turistička zajednica Grada Zagreba. Strateško operativni marketinški plan TZGZ 2021.-2023., <https://www.infozagreb.hr/documents/b2b/Strates%CC%8Cko%20Operativni%20Marketins%CC%8Cki%20Plan%20Zagreb%2C%202021-2023.pdf> (pristupljeno 30. 8. 2023.)

Prema vrstama smještajnih objekata, može se uočiti da su hoteli bilježili kontinuiran rast od 2016. do 2021. godine. Kada je riječ o privatnom smještaju, najveći rast zabilježen je od 2016. do 2019. godine te se potom do 2021. godine bilježi pad (Grafikon 6).²⁷

Grafikon 6. Smještaji u gradu Zagrebu po vrstama 2016.-2021.

Izvor: Hrvatska turistička zajednica. SMJEŠTAJNI KAPACITETI HRVATSKOG TURIZMA s analizom popunjenosti i sezonalnosti prometa prema vrstama smještajnih kapaciteta. 2022., https://www.htz.hr/sites/default/files/2023-01/Smje%C5%A1tajni%20kapaciteti%20Hrvatske%20-%20analiza%20popunjenosti%20-%20izdanje%202022_0.pdf

2.2. Turistička potražnja

Statistički podaci obuhvaćaju kretanje turističke potražnje u gradu Zagrebu. Tablica 1 prikazuje podatke o dolascima i noćenjima turista u gradu Zagrebu od 2018. do 2022. godine.

²⁷ Hrvatska turistička zajednica. SMJEŠTAJNI KAPACITETI HRVATSKOG TURIZMA s analizom popunjenosti i sezonalnosti prometa prema vrstama smještajnih kapaciteta. 2022., https://www.htz.hr/sites/default/files/2023-01/Smje%C5%A1tajni%20kapaciteti%20Hrvatske%20-%20analiza%20popunjenosti%20-%20izdanje%202022_0.pdf

Tablica 1. Dolasci i noćenja turista u gradu Zagrebu od 2018. do 2022. godine

	D o l a s c i	Indeksi ¹⁾	N o ć e n j a	Indeksi ¹⁾	Prosječan broj noćenja po dolasku
2018.	1.400.201	108,9	2.511.817	111,0	1,8
2019.	1.454.019	103,8	2.638.962	105,1	1,8
2020.	342.472	23,6	780.077	29,6	2,3
2021.	634.795	185,4	1.375.248	176,3	2,2
2022.	1.078.669	169,9	2.206.044	160,4	2,0

Izvor: Grad Zagreb. Turizam, <https://www.zagreb.hr/turisticki-pokazatelji-i-smjestajni-kapaciteti/1031> (pristupljeno 20. 8. 2023.)

Grad Zagreb je u 2019. u odnosu na 2018. godinu zabilježio rast dolazaka i noćenja turista. U 2018. i 2019. godini turisti su prosječno po dolasku u gradu Zagrebu noćili 1,8 dana. Tijekom 2020. godine zabilježen je pad broja dolazaka i noćenja turista, ali je povećan prosječan broj noćenja po dolasku turista na 2,3 noćenja. U 2021. i 2022. godini ponovno je zabilježen rast broja noćenja i dolazaka turista u gradu Zagrebu.²⁸ Tablica 2 prikazuje broj dolazaka te broj noćenja turista u gradu Zagrebu po pojedinim mjesecima u 2022. godini.

Tablica 2. Dolasci i noćenja turista u gradu Zagrebu po pojedinim mjesecima u 2022. godini

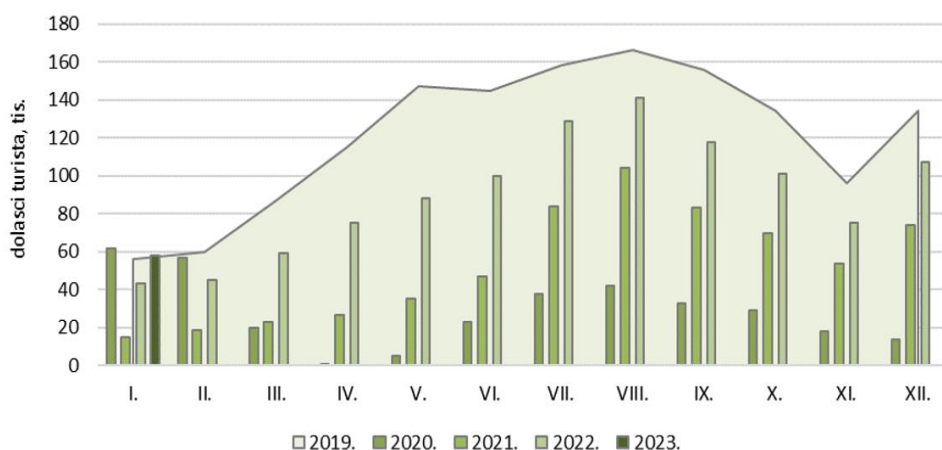
	D o l a s c i	Indeksi ¹⁾	N o ć e n j a	Indeksi ¹⁾	Prosječan broj noćenja po dolasku
2022.	1.078.669	169,9	2.206.044	160,4	2,0
Siječanj	42.647	281,0	104.437	245,0	2,4
Veljača	45.493	244,1	103.657	220,3	2,3
Ožujak	58.501	259,5	132.138	229,4	2,3
Travanj	74.964	275,7	170.046	233,7	2,3
Svibanj	87.939	251,7	183.582	213,9	2,1
Lipanj	99.564	212,1	203.908	195,8	2,0
Srpanj	128.980	153,0	246.146	154,3	1,9
Kolovoz	140.908	135,2	257.483	134,3	1,8
Rujan	117.507	142,1	226.916	133,5	1,9
Listopad	100.704	144,5	208.745	133,2	2,1

²⁸ Grad Zagreb. Turizam, <https://www.zagreb.hr/turisticki-pokazatelji-i-smjestajni-kapaciteti/1031> (pristupljeno 20. 8. 2023.)

Studeni	74.731	138,3	159.065	124,3	2,1
Prosinac	106.731	143,6	209.921	131,7	2,0

Izvor: Grad Zagreb. Turizam, <https://www.zagreb.hr/turisticki-pokazatelji-i-smjestajni-kapaciteti/1031> (pristupljeno 20. 8. 2023.)

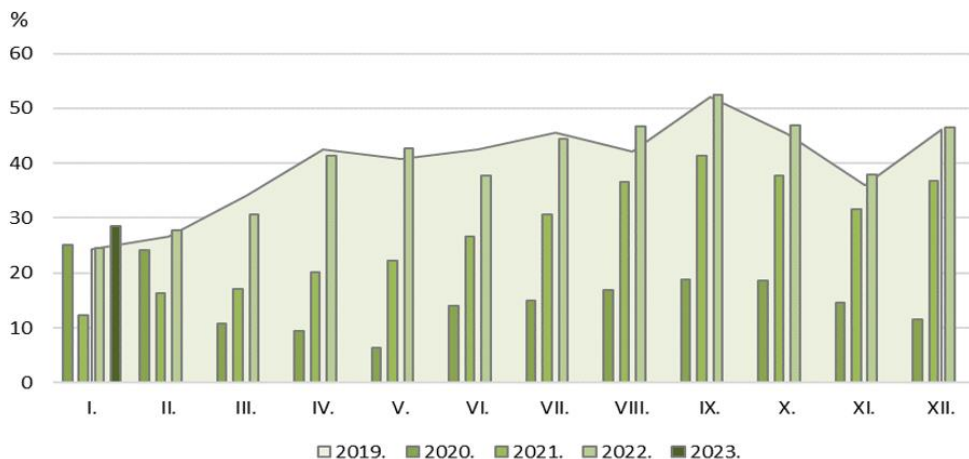
Najviše turista posjetilo je grad Zagreb u srpnju i kolovozu 2022. godine. Najmanje je turista posjetilo grad Zagreb siječnju i veljači 2022. godine. Grafikon 7 prikazuje dolaskе turista u komercijalne smještajne objekte u gradu Zagrebu.

Grafikon 7. Dolasci turista u komercijalne smještajne objekte u gradu Zagrebu

Izvor: Grad Zagreb. Turizam, <https://www.zagreb.hr/turisticki-pokazatelji-i-smjestajni-kapaciteti/1031> (pristupljeno 20. 8. 2023.)

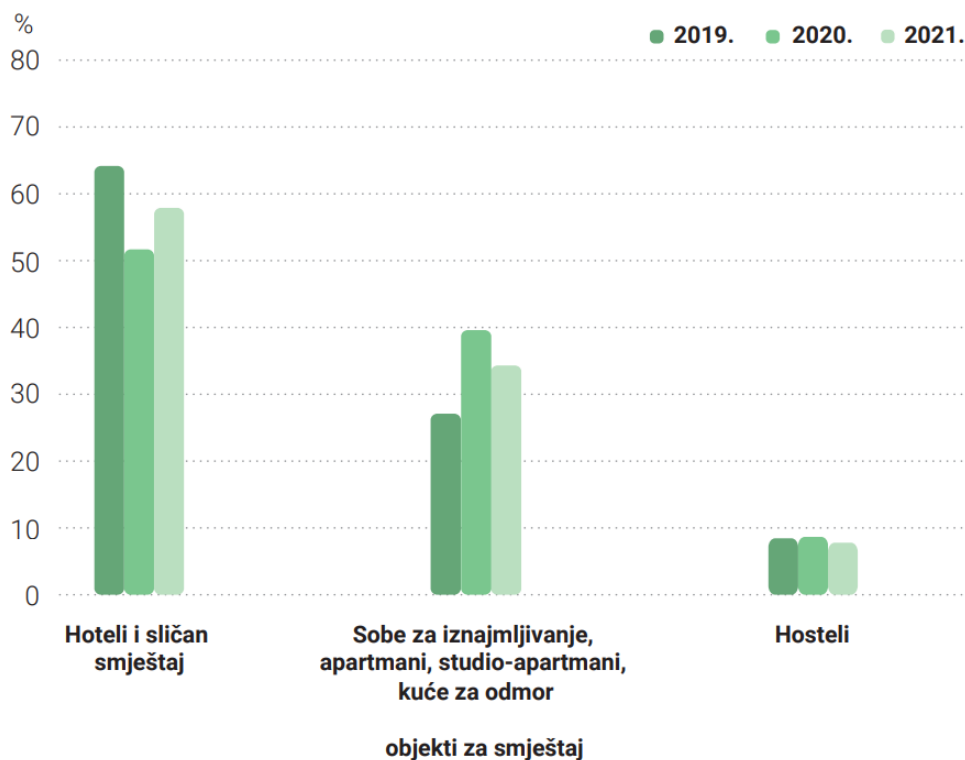
U periodu od 2019. do 2023. godine turisti su najviše u komercijalnom smještaju u gradu Zagrebu boravili tijekom srpnja, kolovoza i rujna. Popunjenost stalnih postelja u gradu Zagrebu od 2019. do 2023. godine prikazana je na Grafikonu 8.

Grafikon 8. Popunjenost stalnih postelja u gradu Zagrebu

Izvor: Grad Zagreb. Turizam, <https://www.zagreb.hr/turisticki-pokazatelji-i-smjestajni-kapaciteti/1031> (pristupljeno 20. 8. 2023.)

Stalne postelje u smještajnim kapacitetima grada Zagreba najviše su bile popunjene od srpnja do kolovoza. Struktura noćenja inozemnih turista prema vrsti smještajnog objekta u gradu Zagrebu prikazana je na Grafikonu 9.

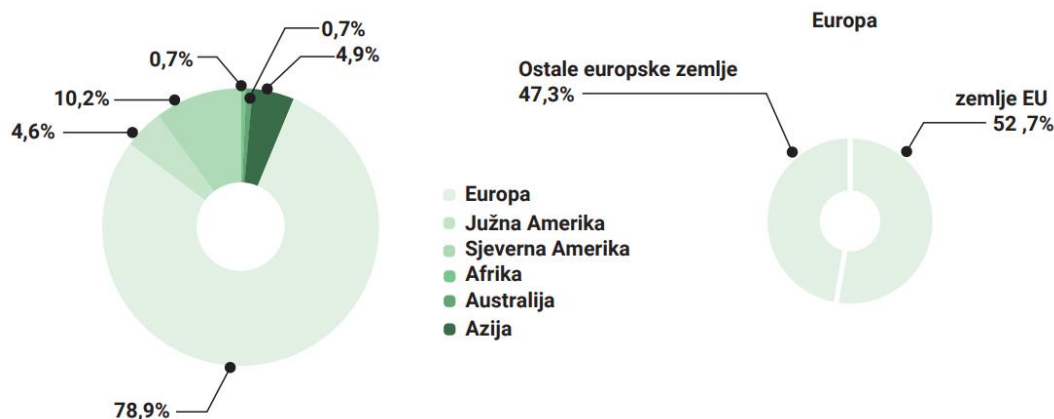

Grafikon 9. Struktura noćenja inozemnih turista prema vrsti objekata za smještaj

Izvor: Grad Zagreb. Statistički ljetopis grada Zagreba, 2022., <https://www.zagreb.hr/UserDocsImages/01/SLJGZ2022%20web.pdf> (pristupljeno 31. 8. 2023.)

U 2019., 2020. i 2021. godini strani turisti u gradu Zagrebu najviše su za smještaj koristili hotele i sličan smještaj, a najmanje su koristili hostele.²⁹ Grad Zagreb najviše posjećuju turisti iz Njemačke, Francuske, Italije, Poljske i SAD-a. Grafikon 10 prikazuje noćenje inozemnih turista u gradu Zagrebu prema kontinentu prebivališta.

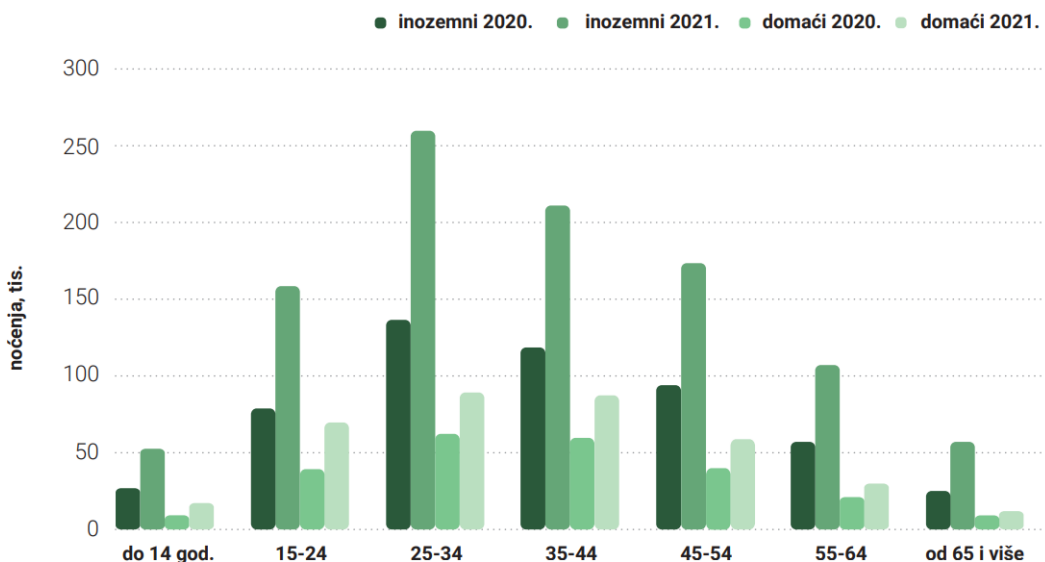
²⁹ Grad Zagreb. Statistički ljetopis grada Zagreba, 2022., <https://www.zagreb.hr/UserDocsImages/01/SLJGZ2022%20web.pdf> (pristupljeno 31. 8. 2023.)

Grafikon 10. Noćenje inozemnih turista u gradu Zagrebu prema kontinentu prebivališta u 2021. godini

Izvor: Grad Zagreb. Statistički ljetopis grada Zagreba, 2022., <https://www.zagreb.hr/UserDocsImages/01/SLJGZ2022%20web.pdf> (pristupljeno 31. 8. 2023.)

Podaci prikazani na Grafikonu 10 ukazuju na to da velika većina turista koja ostvaruje noćenja u gradu Zagrebu dolazi iz Europe. Među turistima koji dolaze iz Europe više od polovice je onih koji dolaze iz Europske unije. Grafikon 11 prikazuje noćenja turista u gradu Zagrebu prema dobnim skupinama.

Grafikon 11. Noćenja turista u gradu Zagrebu prema dobnim skupinama

Izvor: Grad Zagreb. Statistički ljetopis grada Zagreba, 2022., <https://www.zagreb.hr/UserDocsImages/01/SLJGZ2022%20web.pdf> (pristupljeno 31. 8. 2023.)

U gradu Zagrebu najviše su u 2020. i 2021. godini ostvarili turisti u dobi od 25 do 54 godina. Najmanji broj noćenja je ostvaren za dob do 14 godina.

3. Sportski turizam u gradu Zagrebu

Sport je oduvijek bio velika strast u gradu Zagrebu što se može primjetiti i u činjenici da je grad Zagreb domaćin brojnih sportskih događaja tijekom cijele godine. Bilo da se radi o obožavatelju sporta, povremenom entuzijastu, profesionalnom sportašu ili samo nekome tko voli malo vježbati, Zagreb ima širok izbor sportova i aktivnosti koje se mogu pratiti ili se u njih može uključiti.³⁰

3.1. Dosadašnja ponuda

Dosadašnja ponuda sportskog turizma u gradu Zagrebu može se razmatrati u kontekstu sportske infrastrukture kojom grad raspolaže i dostupnosti sportskih sadržaja. Također, može se razmatrati u kontekstu sportskih događanja u gradu.

3.1.1. Infrastruktura i dostupnost

U vlasništvu grada Zagreba su 164 sportske građevine. To su sportski centri, igrališta, sportske dvorane i domovi, planinarski domovi i ostale sportske građevine što je prikazano u Tablici 3.

³⁰ Total Croatia. ACTIVE ZAGREB, A CAPITAL CITY FULL OF SPORTING EVENTS AND ACTIVITIES, 2023., <https://total-croatia-news.com/news/travel/active-zagreb/> (pristupljeno 29. 8. 2023.)

Tablica 3. Kategorizacija sportskih građevina u gradu Zagrebu

Vrste sportskih građevina	Ukupno	Kategorije				
		I.	II.	III.	IV.	V.
Sportske građevine – ukupno	164	16	19	35	56	38
Sportski centri	50	5	5	14	15	11
Hokejski	1	-	-	1	-	-
Košarkaški	2	1	-	-	1	-
Nogometni	1	-	1	-	-	-
Sportsko-rekreacijski	38	3	4	9	12	10
Školski	2	-	-	-	1	1
Teniski	5	1	-	4	-	-
Taekwondo	1	-	-	-	1	-
Igrališta	47	-	-	12	14	21
Nogometno	33	-	-	11	14	8
Igralište i dječji park	3	-	-	-	-	3
Košarkaško	1	-	-	-	-	1
Odbojka na pijesku	1	-	-	-	-	1
Rukometno	5	-	-	-	-	5
Tenisko	1	-	-	-	-	1
Baseball	1	-	-	1	-	-
Malonogometno	2	-	-	-	-	2
Sportske dvorane i domovi	26	2	7	6	10	1
Sportske dvorane	14	-	2	2	9	1
Školske sportske dvorane	4	-	4	-	-	-
Sportski domovi	8	2	1	4	1	-
Planinarski domovi	6	-	-	-	6	-
Ostale sportske građevine	35	9	7	3	11	5
Bazenski kompleksi	2	2	-	-	-	-
Bočališta	2	-	-	1	1	-
Hipodrom	1	1	-	-	-	-
Kuglane	5	-	2	1	1	1
Nogometni stadioni	6	2	4	-	-	-
Skijaške žičare i tereni	2	1	-	-	1	-
Sportske površine	4	-	-	-	1	3
Sportski aerodrom	1	1	-	-	-	-
Sportski park	3	1	-	1	-	1
Streljane	9	1	1	-	7	-

Izvor: Grad Zagreb. Statistički ljetopis grada Zagreba, 2022., <https://www.zagreb.hr/UserDocsImages/01/SLJGZ2022%20web.pdf> (pristupljeno 31. 8. 2023.)

Većina sportskih građevina, čiji je vlasnik grad Zagreb, pripadaju IV. kategoriji sportskih građevina dok najmanje pripada I. kategoriji sportskih građevina. Sportske građevine u gradu Zagrebu, odnosno sportska infrastruktura grada Zagreba omogućuje lokalnom stanovništvu, turistima i sportašima provođenje brojnih sportskih aktivnosti bez obzira radi li se o rekreativnom ili profesionalnom djelovanju.

Ljubitelji trčanja imaju mnogo načina kako svoju strast prema sportu povezati s razgledavanjem i boravkom u Zagrebu. Osim toga, dok trče – na ulicama, igralištima, u parkovima i rekreacijskim zonama grada Zagreba – mogu susresti lokalno stanovništvo

koje dijeli istu strast. Štoviše, spoj turističkih sadržaja i sportskih navika razlog je zbog kojeg turisti svoj boravak u Zagrebu dugo pamte i ponovno mu se vraćaju. U godišnjem rasporedu zagrebačkih utrka postoje nalaze se utrke za amatere, utrke za profesionalce te utrke koje povezuju obje skupine.³¹

Sljeme, vrh Medvednice, oduvijek je bilo popularno izletišta Zagrepčana i turista u svim godišnjim dobima. Zimi je omiljeno odredište za skijanje i sanjkanje, ljeti nudi predah od vrućina, a u svim godišnjim dobima Sljeme je idealno mjesto za rekreaciju i upoznavanje ljepota prirode te edukativnu i gastro ponudu.³²

Grad Zagreb i okolica nude različite prirodne i infrastrukturne mogućnosti, privlačeći iz godine u godinu sve više sportaša i ekipa, koji u takvom okruženju postižu optimalnu razinu pripremljenosti i dobivaju profesionalnu uslugu. S velikim brojem sportskih terena, Zagreb nudi brojne mogućnosti za pripreme ekipa i pojedinaca u dvoranskim sportovima, poput košarke, rukometa, hrvanja, juda, karatea, gimnastike i dr. Uz navedeno, Zagreb je prigodno mjesto za atletske pripreme jer intimni ambijent atletskog stadiona Mladost, uz rijeku Savu, pruža pravo okruženje za one etape na kojima sportaši trebaju mir i tišinu. Važno je napomenuti da stadion ima potpuno novu stazu za trčanje, bacalište i skakaonicu. Postoji i više teretana u blizini stadiona i po gradu s iskusnim stručnim osobljem.³³

Gradsko jezero Jarun, koje se nalazi na južnom djelu grada, sportsko-rekreacijski je centar koji se proteže na 240 hektara, čija je trećina vodena površina. Glavna atrakcija ovdje je regatna staza duga 2250 m, jedna od najljepših na svijetu te je ona pogodna za veslače, kanuiste, kajakaše i dr. Tu su i dva jezera, pogodna za jet skiboarding, staze za trčanje i mnoštvo sportskih terena (mali nogomet, košarka, odbojka, nogomet i rukomet na pijesku, badminton, skate park, stolni tenis, trim staze i dr.). Nude se i tečajevi za pripremu sportaša u raznim sportovima, posebno za akrobatske treninge, kojima se danas bave svi

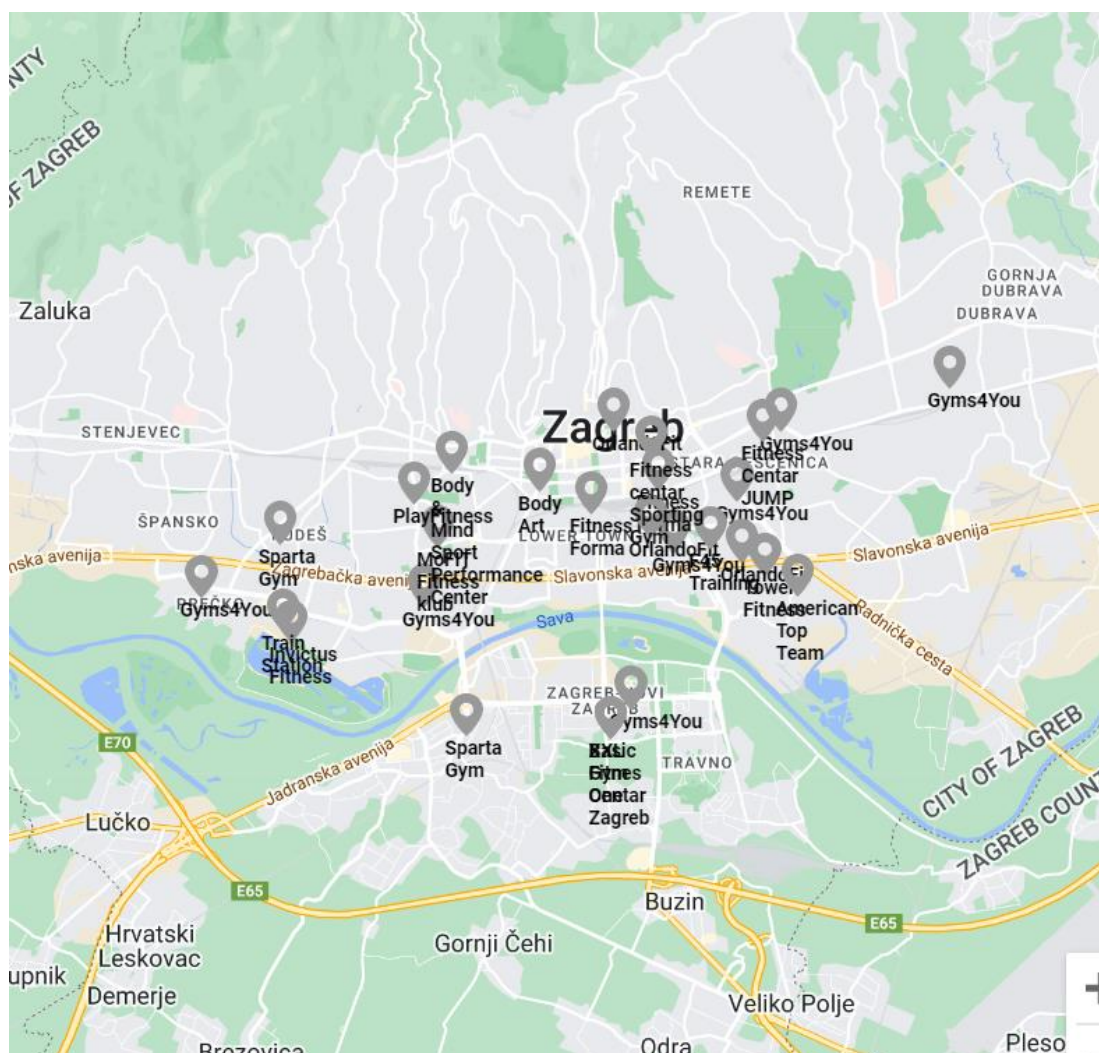
³¹ Sport.info. Zagreb Run: Accept the challenge, <https://sport.infozagreb.hr/zagreb-as-your-span-playgroundspan/-en-64465c92a52e4> (pristupljeno 1. 9. 2023.)

³² Sport.info. From City to Nature: Get on the Cable Car to Sljeme!, <https://sport.infozagreb.hr/zagreb-as-your-span-playgroundspan/from-city-to-nature-get-on-the-cable-car-to-sljeme> (pristupljeno 31. 8. 2023.)

³³ Sport.info. ZAGREB – A PERFECT PLACE FOR PRE-SEASON PREPARATIONS, <https://sport.infozagreb.hr/zagreb-as-your-span-playgroundspan/-en-60ee7c6bcd1fe> (pristupljeno 2. 9. 2023.)

vrhunski sportaši. Nadalje, uz jezero se nalazi 2500 m uređenih šljunčanih plaža za odmor sportaša (temperatura vode ljeti je ugodnih 24 °C).³⁴

U gradu Zagrebu domaćem stanovništvu i turistima na raspolaganju su brojne teretane, fitness centri, plesni studiji, područja u kojima se realiziraju aerobik treninzi, mjesta za bavljenje jogom i dr. Upravo na ovom području ponuda grada Zagreba vrlo je dobro razvijena te je prilagođena različitim dobnim skupinama, osobnim afinitetima i potrebama onih koji se sportom bave rekreacijski ili profesionalno. U samome području grada postoji 27 teretana otvorenih za javnost i 46 javnih fitness centara. Slika 2 prikazuje lokacije teretana u gradu Zagrebu.

Slika 2. Lokacije teretana u gradu Zagrebu

³⁴ Sport.info. ZAGREB – A PERFECT PLACE FOR PRE-SEASON PREPARATIONS, <https://sport.infozagreb.hr/zagreb-as-your-span-playgroundspan/-en-60ee7c6bcd1fe> (pristupljeno 2. 9. 2023.)

3.1.2. Sportski događaji

Hanžekovićev memorijal, koji se bez prekida održava od 1951. godine, kao i memorijalna utrka na 110 metara s preponama, nosi ime Borisa Hanžekovića, jednog od najboljih hrvatskih atletičara, prvaka u spomenutoj disciplini. Popularni “Hanžek” izrastao je u neslućene svjetske visine. Danas njegov cijenjeni status redovito u Zagreb dovodi najveće zvijezde atletike, sportaše koji su osvajali olimpijske medalje, svjetske naslove, rušili svjetske rekorde i oduševljavali ljubitelje sporta diljem svijeta. Prema startnim listama za 73. po redu memorijal trebalo bi sudjelovati preko 130 atletičara iz preko 20 zemalja.³⁵

Postoje dvije vrste relija: etapni reli ili cestovni reli, koji je amaterski sport. Ova zagrebačka višeetažna utrka podijeljena je u skupine i klase. Svi sudionici natječu se za ukupni poredak i to u četiri klase, prema snazi motora automobila – klasa 1 (do 1400 ccm), klasa 2 (1400 do 2000 ccm), klasa 3 (više od 2000 ccm) i klasa 4. (RWD, pogon na stražnje kotače). Osim ukupnog pobjednika i pobjednika u klasi, sudionici se bore i za najbolje plasiranu juniorsku i najbolje plasiranu žensku ekipu. 1974. godine natjecanje je utemeljeno, a neko se vrijeme utrka održavala pod nazivom Croatia Rally i Croatia Delta Rally, koje se danas održavaju kao dvije različite utrke. Nakon dugogodišnje kandidature, u lipnju 1992. godine, dobiva status rally utrke Europskog prvenstva, te postaje prva međunarodna sportska manifestacija hrvatskih organizatora u bilo kojem sportu nakon osamostaljenja Republike Hrvatske.

Zlatna pirueta je godišnji sportski događaj koji se održava u adventskom razdoblju na kojem nastupaju brojni olimpijski, svjetski i europski pobjednici u klizanju. Svake godine okupi brojne ljubitelje umjetničkog klizanja sa svojim renomiranim natjecateljima, atraktivnim programom i dobrom atmosferom. Natjecanje je osnovano 1967. godine, a u međuvremenu je izraslo u jedan od najpoznatijih svjetskih događaja u umjetničkom klizanju. Danas je dio kalendara ISU Challenger serije, a uključuje natjecanja u muškim pojedinačno, ženskim pojedinačno, parovima i plesovima na ledu.³⁶ No, mnogima će trčanje samo po sebi biti glavni, ali svakako ne i jedini motiv dolaska u ovaj grad.

³⁵ Sport.info, Sporting events not to miss, <https://sport.infozagreb.hr/#sporting-events-not-to-miss> (pristupljeno 23. 8. 2023.)

³⁶ Sport.info, Sporting events not to miss, <https://sport.infozagreb.hr/#sporting-events-not-to-miss> (pristupljeno 23. 8. 2023.)

Zagreb Run je događaj četiriju trkačkih natjecanja koje objedinjuje natjecateljski duh i atletske umijeće s prepoznatljivim lokacijama Zagreba. U koje god doba godine došli turisti u Zagreb, u njemu se održavaju zanimljive utrke, a nekoliko puta godišnje održavaju se zahtjevnija natjecanja na kojima se natječu trkači iz Hrvatske i drugih zemalja.

Zagrebački maraton najveća je trkačka manifestacija u zemlji i jedna od najatraktivnijih utrka ove vrste u ovom dijelu Europe. U svojem glavnom programu Zagrebački maraton okuplja više od 1000 sudionika, trkača koji dolaze iz zemalja okruženja, ali i cijelog svijeta. Održava se svake godine u listopadu.³⁷

Zahvaljujući rijeci Savi u Zagrebu je davne 1872. godine osnovano Prvo hrvatsko veslačko-ribolovno društvo. Na gradskom jezeru Jarun danas se nalazi poznata veslačka staza na kojoj se održavaju međunarodna natjecanja. Svake godine održava se veslačka regata Croatia Open, najveća u Republici Hrvatskoj i najjače veslačko natjecanje u ovom dijelu Europe. Ujedno, jedno je od rijetkih veslačkih natjecanja u Hrvatskoj koje je uvršteno u službeni kalendar natjecanja međunarodne veslačke federacije FISA.³⁸

Slika 3. Regata Croatia open

Izvor: Sport.info, Sporting events not to miss, <https://sport.infozagreb.hr/#sporting-events-not-to-miss> (pristupljeno 23. 8. 2023.)

³⁷ Sport.info, Sporting events not to miss, <https://sport.infozagreb.hr/#sporting-events-not-to-miss> (pristupljeno 23. 8. 2023.)

³⁸ Sport.info, Sporting events not to miss, <https://sport.infozagreb.hr/#sporting-events-not-to-miss> (pristupljeno 23. 8. 2023.)

3.2. Ključni dionici

Ključni dionici na području sporta, ali i sportskog turizma u gradu Zagrebu su oni koji su direktno ili indirektno vezani uz sport, provedbu sportskih aktivnosti ili promicanje sporta na ovom području. Na svakom području je, uz infrastrukturu, važno imati različite vrste dionika kako bi se sportske aktivnosti i sportski turizam mogli razvijati te kako bi se destinacija mogla predstavljati kao ona koja svoj identitet gradi i na sportu, bilo da se radi o sportu namijenjenom turistima ili sportskim događanjima.

Ključni dionik na području sportskog turizma u gradu Zagrebu je Turistička zajednica grada Zagreba. Upravo Turistička zajednica grada Zagreba prepoznaje važnost sporta u smislu turističke ponude grada Zagreba te sve veći naglasak stavlja na predstavljanje grada Zagreba kao sportske destinacije. Kako bi što kvalitetnije predstavila grad Zagreb kao sportsku destinaciju, Hrvatski olimpijski odbor je u suradnji sa Turističkom zajednicom grada Zagreba pokrenulo internetsku stranicu namijenjenu sportu u gradu Zagrebu.

Turistička zajednica grada Zagreba predstavlja grad Zagreb kao suvremeno sportsko središte i prepoznaje potrebu daljnjeg pozicioniranja grada Zagreba u niši sportskog turizma. Iz navedenog razloga pokrenuta je već spomenuta internetska stranica na kojoj se mogu pregledavati aktualna sportska događanja, popis sportskih i rekreacijskih objekata i dvorana, prijedlozi aktivnosti te povijesni osvrt na zagrebačku i hrvatsku sportsku povijest.³⁹

Turisti, posebno oni motivirani sportom, sada se mogu informirati na jednoj lokaciji te dobiti sve informacije vezane uz sport u Zagrebu. Ovakav objedinjeni prikaz sporta u gradu Zagrebu olakšava dolazak do informacija te omogućuje upoznavanje sa svim sportskim sadržajima koji se na ovom području nude, ali i s događanjima vezanima uz sport koji se u gradu Zagrebu organiziraju.

Turistička zajednica grada Zagreba usmjerena je na razvoj sportskog turizma kao posebnog oblika turističke ponude te on daje doprinos stvaranju nove i kvalitetnije

³⁹ T Portal. Sport u Zagrebu, 2021., <https://www.tportal.hr/sport/clanak/sport-u-zagrebu-odsad-je-objedinjena-novim-internetskim-stranicama-razvoj-sportskog-turizma-doprinosi-i-razvoju-cjelogodisnjeg-turizma-20210914> (pristupljeno 3. 9. 2023.)

pozicioniranosti grada Zagreba na turističkom tržištu. Kako bi još više približila sport u gradu Zagrebu turistima, Turistička zajednica grada Zagreba je internetsku stranicu posvećenu sportu u gradu Zagrebu prevela na šest jezika (engleski, njemački, francuski, španjolski, hrvatski i talijanciji). Također, nudi navigaciju po kategorijama što olakšava samo pretraživanje. U kontekstu promocije grada Zagreba kao sportske destinacije Turistička zajednica grada Zagreba je izradila i prigodan film vezan uz sportski turizam u gradu Zagrebu. Predmetni film je dostupan na društvenoj mreži YouTube (<https://www.youtube.com/user/ZAGREBTOURIST>) te na internetskoj stranici posvećenoj sportu u gradu Zagrebu (<https://sport.infozagreb.hr/>).⁴⁰

Vrijednost pokrenute internetske stranice posvećene turizmu u gradu Zagrebu prepoznata je i na međunarodnoj razini što potvrđuje činjenica da je Turistička zajednica grada Zagreba osvojila prvo mjesto za svoju internetsku stranicu posvećenu sportu u gradu Zagrebu na 10. Međunarodnom festivalu WorldMediaFestivals u Njemačkoj. Na ovom se festivalu ocjenjuje kvaliteta medijskog predstavljanja sadržaja namijenjenog putovanjima i turizmu.⁴¹

Sportski savez grada Zagreba je zajednica gradskih sportskih saveza koja je specijalizirana za stručnu potporu svojim članicama, sportašima i sportskim djelatnicima. Osim toga, podupire sve gradske i na određeni način državne institucije koje djeluju na području sporta.⁴²

Osim Turističke zajednice grada Zagreba i Sportskog saveza grada Zagreba, na razvoj sportskog turizma te na njegovu prepoznatljivost na turističkom tržištu utječu i sportske udruge. Radi se o udrugama koje su osnovane poradi bavljenja sportskom djelatnošću. Na području grada Zagreba djeluje 2035 sportskih udruga. Područje rada sportskih udruga uključuje brojne sportove. Najviše udruga djeluje na području sportske rekreacije, nogometa i tenisa.⁴³

⁴⁰ T Portal. Sport u Zagrebu, 2021., <https://www.tportal.hr/sport/clanak/sport-u-zagrebu-odsad-je-objedinjen-na-novim-internetskim-stranicama-razvoj-sportskog-turizma-doprinosi-i-razvoju-cjelogodisnjeg-turizma-20210914> (pristupljeno 3. 9. 2023.)

⁴¹ HrTurizam.hr. TZGZ osvojila prvo mjesto za svoje internetske stranice posvećene sportu, 2022., <https://hrturizam.hr/tzg-z-osvojila-prvo-mjesto-za-svoje-internetske-stranice-posvecen-sportu> (pristupljeno 4. 9. 2023.)

⁴² Grad Zagreb. Statistički ljetopis grada Zagreba, 2022., <https://www.zagreb.hr/UserDocsImages/01/SLJGZ2022%20web.pdf> (pristupljeno 31. 8. 2023.)

⁴³ Sportski savez grada Zagreba. Misija i vizija, <https://www.zgsport.hr/ssgz-misija-vizija.html> (pristupljeno 1. 9. 2023.)

3.3. Moguća poboljšanja

Moguća poboljšanja na području sportskog turizma u gradu Zagrebu mogu se razmatrati kroz dostupnu infrastrukturu i dionike u sportskom turizmu grada Zagreba kao i kroz ulaganje u projekte vezane uz sportski turizam u gradu Zagrebu.

3.3.1. Dopuna infrastruktura i dionici

Kada je riječ o sportskoj infrastrukturi grada Zagreba, jedan od problema jest činjenica da grad Zagreb ima samo 16 objekata I. kategorije. Ovu kategoriju čine kapitalne sportske građevine od posebnog značaja za grad Zagreb, ali i za samu državu Hrvatsku. To su građevine velike materijalne vrijednosti koje ispunjavaju uvjete i standarde međunarodnih sportskih udruženja za održavanje službenih natjecanja i međunarodnih sportskih priredbi.⁴⁴ Neke od najznačajnijih sportskih građevina grada Zagreba su: nogometni stadion Maksimir (dom nogometnog kluba Dinamo), Stadion ima kapacitet od oko 35 000 gledatelja, međutim nakon velikog potresa u Zagrebu u ožujku 2020. godine, stadionu je zatvorena jedna tribina zbog sigurnosnih razloga te je kapacitet stadiona pao na 24 851 gledatelja. Dom sportova je višefunkcionalna sportska građevina koja se nalazi u zagrebačkom naselju Trešnjevka koja u svome sklopu ima 8 dvorana za raznorazne dvoranske sportove. Od navedenih dvorana, dvije dvorane su većeg kapaciteta. Jedna od zagrebačkih najmodernijih sportskih građevina je Arena Zagreb . Napravljena je 2009. godine za potrebe Svjetskog rukometnog prvenstva. Dvorana ima kapacitet od 16 500 mjesta. Košarkašni centar “Dražen Petrović” je dvorana koja se nalazi u središtu naselja Trešnjevka te ju pretežno koristi košarkaški klub “Cibona” te malonogometni klub “Futsal Dinamo”.

⁴⁴ Skupština grada Zagreba. Odluka o načinu upravljanja i korištenja sportskih građevina u vlasništvu grada Zagreba, [https://skupstina.zagreb.hr/UserDocsImages/neslu%C5%BEbeni%20pro%C4%8Di%C5%A1%C4%87eni%20tekstovi%20akata/Odluka%20o%20na%C4%8Dinu%20upravljanja%20i%20kori%C5%A1tenja%20sportskih%20gra%C4%91evina%20u%20vlasni%C5%A1tvu%20Grada%20Zagreba%20\(6-10.%2012-10.%2015-11.%2015-11.%2022-15.%2025-15.%202-17.%209-17.%204-19.%2013-19.%2018-19.%203-22\).pdf](https://skupstina.zagreb.hr/UserDocsImages/neslu%C5%BEbeni%20pro%C4%8Di%C5%A1%C4%87eni%20tekstovi%20akata/Odluka%20o%20na%C4%8Dinu%20upravljanja%20i%20kori%C5%A1tenja%20sportskih%20gra%C4%91evina%20u%20vlasni%C5%A1tvu%20Grada%20Zagreba%20(6-10.%2012-10.%2015-11.%2015-11.%2022-15.%2025-15.%202-17.%209-17.%204-19.%2013-19.%2018-19.%203-22).pdf) (5. 9. 2023.)

I. KATEGORIJA

1. Bazenski kompleks "Utrina", Kombolova 4 a
2. Boćarski dom "Zrinjevac", Prisavlje 2
3. Dom sportova "Zagreb", Trg Krešimira Ćosića 11
4. Gradski stadion "Maksimir", Maksimirska 128
5. Hipodrom "Zagreb", Ulica Radoslava Cimermana 5
6. Košarkaški centar "Dražen Petrović", Savska 30
7. Nogometni stadion "Zagreb", Kranjčevićeva 4
8. Sportsko rekreacijski centar Bundek, Ulica Damira Tomljanovića-Gavrana bb
9. Rekreacijski sportski centar "Jarun", Aleja Matije Ljubeka 3
10. Skijaške žičare i tereni, Sljemenska ulica 82, Medvednica, Zagrebačka županija
11. Streljana "Luže", Prširi 51, Odranski Obrež
12. Sportski aerodrom "Lučko", Lučko, Ježdovečka 17
13. Sportski park "Mladost", Jarunska 5
14. Sportsko-rekreacijski centar "Šalata", Schlosserove stube 2
15. Teniski centar "Maksimir", V. Ravnice 10
16. Zimsko plivalište "Mladost", Trg Krešimira Ćosića 10

Slika 4. Sportske građevine I. kategorije u gradu Zagrebu

Izvor: Zg sport. Kategorizacija sportskih građevina u vlasništvu grada Zagreba, <https://www.zgsport.hr/files/programi-pravilnici/kategorizacija-sportskih-gradjevina-u-vlasnistvu-grada-zagreba.pdf> (pristupljeno 4. 9. 2023.)

Podaci prikazani na Slici 4 upućuju na to da prvoj kategoriji sportskih građevina u gradu Zagrebu pripadaju sljedeće građevine: Bazenski kompleks Utrina, Boćarski dom Zrinjevac, Dom sportova Zagreb, Gradski stadion Maksimir, Hipodrom Zagreb, Košarkaški centar Dražen Petrović, Nogometni stadion Zagreba, Sportsko-rekreacijski centar Bundek, Rekreacijski sportski centar Jarun, Skijaške žičare i tereni, Steljana Luže, Sportski aerodrom Lučko, Sportski park Mladost, Sportsko-rekreacijski centar Šalata, Teniski centar Maksimir i Zimsko plivalište mladost.

Ovi podaci ukazuju na činjenicu da brojni sportovi koji su u gradu Zagrebu dostupni stanovništvu grada i turistima, zapravo, nemaju sportske građevine visoke kategorije. Na ovom području su nužna poboljšanja jer upravo nedostatak visokokvalitetnih građevina može utjecati i na razvoj sportskog turizma u gradu Zagrebu. Naime, visokokvalitetne sportske građevine važan su preduvjet za razvoj sportskog turizma jer one omogućuju privlačenje različitih sportskih aktivnosti kako samih turista tako i profesionalnih sportaša. Ovaj deficit u visokokvalitetnim sportskim građevinama u

gradu Zagrebu ukazuje na činjenicu da se sportski turizma u gradu Zagrebu još uvijek ne razvija sukladno s potencijalima koje ima.

Osim navedenog, Turistička zajednica grada Zagreba trebala bi se više usmjeriti na pozicioniranje grada Zagreba kao sportske destinacije te u tom smislu trebala bi raditi promotivne kampanje kojima bi se sportski turisti (profesionalni, rekreacijski) privlačili u grad Zagreb tijekom cijele godine. Kako bi u tome bila uspješna, trebala bi razvijati konkretne suradnje s dionicima u sportu (savezima, udrugama). Naime, jedan od važnih preduvjeta za razvoj sportskog turizma je i suradnja među ključnim dionicima. Da bi se uopće moglo govoriti o suradnji među ključnim dionicima u sportskom turizmu grada Zagreba, potrebno je identificirati trenutačno stanje razvoja te na temelju navedenog napraviti strategiju razvoja sportskog turizma u gradu Zagrebu.

Dosadašnji razvoj sportskog turizma u gradu Zagrebu poprilično je stihijski i nedovoljno je planski osmišljen. To ukazuje na nužnost većeg angažmana svih dionika u sportu te na potrebu za strateškim djelovanjem. Jedino se na taj način može sportski turizam grada Zagreba podići na višu razinu.

Statistički podaci ukazuju na to da je grad Zagreb turistički privlačna destinacija te da broj posjetitelja grada Zagreba kontinuirano raste. Također, podaci ukazuju na to da grad Zagreb turistima nudi brojne mogućnosti za bavljenje sportom, neovisno radi li se o rekreativnim sportašima ili o profesionalcima. U gradu Zagrebu, također, se odvijaju brojne sportske manifestacije koje, isto tako, privlače turiste. Međutim, sve navedeno nije dovoljno za podizanje sportskog turizma u gradu Zagrebu na višu razinu. Prije svega, potrebno je organizaciji sportskog turizma u gradu Zagrebu pristupiti na temelju konkretnih planova čija se realizacija može pratiti i učinci mjeriti.

3.3.2. Omogućena dostupnost financiranja

Bitan preduvjet za razvoj sportske infrastrukture i građevina u sportu je i osiguravanje financijskih sredstava za sport. Financijska sredstva u kontekstu sportske infrastrukture i građevina u sportu trebaju osigurati obnovu postojeće sportske infrastrukture i građevina u sportu, ali i izgradnju nove sportske infrastrukture i građevina u sportu.

Kada je riječ o sportskoj infrastrukturi i građevinama u gradu Zagrebu, na nacionalnoj i gradskoj razini postoje različiti natječaji i mogućnosti za financiranje postojeće sportske infrastrukture i objekata kao i za izgradnju nove sportske infrastrukture i objekata. Međutim, ovo je područje još uvijek nedovoljno iskorišteno te se posljedično ni ne koristi potencijal vezan uz sport koji grad Zagreb ima.

Uz navedeno, financiranje sportske infrastrukture i građevina u sportu u gradu Zagrebu može se realizirati i kroz fondove Europske unije. U sklopu različitih projekata grad Zagreb mogao bi iz fondova Europske unije osigurati bespovratna sredstva ili sufinanciranje sportske infrastrukture i objekata namijenjenih sportu. Riječ je o području financiranja ili sufinanciranja koje je, također, nedovoljno iskorišteno te je i na ovom području potrebno značajno poboljšanje.

Sve to ukazuje na zaključak da postoje mogućnosti financiranja sportske infrastrukture i objekata namijenjenih sportu u gradu Zagrebu, ali nema dovoljnog interesa ključnih dionika u sportu za realizaciju kvalitetnih projekata koji bi osigurali podizanje sportske ponude u gradu Zagrebu na jednu višu razinu te posljedično doprinijeli razvoju sportskog turizma u gradu Zagrebu.

Početak 2023. godine Republika Hrvatska je donijela novi Zakon o sportu koji je donio velike promjene vezane za financiranje sportskih građevina. U navedenom zakonu država može donijeti odluku da određena sportska infrastruktura može biti okarakterizirana kao sportska građevina od nacionalnog interesa, uz opravdano obrazloženje sportske, društvene i ekonomske isplativosti.⁴⁵

U srpnju 2023. godine dolazi prvi primjer korištenja ovog dijela zakona. Vlada Republike Hrvatske donijela je odluku o proglašenju dvoje sportskih građevina od nacionalnog interesa. Te građevine su dva nogometna stadiona "Poljud" te "Maksimir" koji se nalaze u vlasništvu gradova Splita i Zagreba. Po ranije navedenom Zakonu o sportu, kriteriji za proglašenje sportskih građevina od nacionalnog interesa moraju biti ustanovljeni te provjereni od strane Hrvatskog olimpijskog odbora, Hrvatskog paraolimpijskog odbora i Hrvatskog sportskog saveza gluhih.

Zanimljiva informacija vezana za buduće financiranje te ulaganja u navedene sportske građevine je ta što osim posebno odvojenih sredstava iz državnog proračuna,

⁴⁵ <https://www.zakon.hr/z/300/Zakon-o-sportu> (preuzeto 10.9. 2023.)

koristiti će se europska sredstva u sufinanciranju budućih infrastrukturnih projekata za navedene građevine.

Zaključak

Sportski turizam danas je sve više privlačan kako turističkoj ponudi tako i turističkoj potražnji. Ljudi su sve više svjesni vlastitog zdravlja i važnosti bavljenja fizičkom aktivnošću pa posljedično sve više prakticiraju aktivno provođenje slobodnog vremena. To prepoznaju i turističke destinacije koje sve više svoj turistički proizvod grade na sportskim sadržajima.

Sportski turizam, uz navedeno, odnosi se i na posjećivanje različitih sportskih događanja. To uključuje sportaše i rekreativce koji sudjeluju na različitim sportskim događanjima, ali i gledatelje sportskih događanja. Riječ je o vrlo važnom elementu sportskog turizma jer on posljedično utječe na druge sektore u destinaciji, primjerice, na popunjenost smještajnih kapaciteta. Kao treći oblik sportskog turizma može se izdvojiti posjećivanje destinacija od strane sportaša, a s ciljem provođenja treninga i priprema za određeno natjecanje. Sportaši, također, mogu generirati značajne koristi za određenu destinaciju.

Grad Zagreb se na turističkom tržištu sve više pozicionira kao sportski grad. U gradu se nude brojne mogućnosti za rekreativno bavljenje sportom, profesionalno treniranje i posjet sportskim događanjima. Turistička zajednica grada Zagreba izradila je internetsku stranicu na kojoj je objedinjena ponuda sportskih sadržaja u gradu Zagrebu, a sve kako bi grad Zagreb bolje pozicionirala kao sportsku destinaciju.

Međutim, utvrđeno je da se sportski turizam u gradu Zagrebu razvija poprilično stihijski što posljedično dovodi do nedovoljne iskorištenosti potencijala koji sportski turizam u gradu Zagrebu ima. Ključan problem je što se sportski turizam u gradu Zagrebu ne razvija planski te što ne postoje kvalitetni projekti na ovom području. Isto tako, treba poboljšati suradnju među ključnim dionicima te raditi na poboljšanju sportske infrastrukture i objekata namijenjenih sportu.

Bibliografija

Knjige i članci

1. Bartoluci, M. Uvod / Introduction. In: Bartoluci, M. and associates, Menedžment u sportu i turizmu / Management in Sport and Tourism (pp. 19-27). Zagreb: Faculty of Kinesiology, Faculty of Economics & Business, 2004.
2. Bartoluci, M. i Škorić, S. Sportska rekreacija u Republici Hrvatskoj – „jučer-danas-sutra“. Sport za sve: glasnik Hrvatskog saveza sportske rekreacije, 66 br. 1 (2011): 3-6.
3. De Knop, P. Sport for all and active tourism, World Leisure & Recreation, volume, 32 br. 3 (1990): 30–36.
4. Gibson, H.. Active sport tourism: Who participates?, Leisure Studies, 17 br. 2 (1998): 155–170
5. Hall, C. Hallmark tourist events. London: Belhaven Press, 1992.
6. Margvelashvili, M. Sport and Tourism Facing the COVID-19 Pandemic. Geosport for Society, 14 br. 1 (2021): 21-27.
7. Palrao, T. A Model for “Recreational Sport Tourism Events’ Experience”: A Participant’s Perspective. Doctoral dissertation. Portugal: ISCTE-Instituto Universitario de Lisboa, 2018.
8. Petrović, M., Knezović, D., Todorović, M. Sportski turizam kao komponenta razvoja održivog poduzetništva. Obrazovanje za poduzetništvo, 7 br. 1. (2017). 81-90.
9. Standeven, J. i DeKnop, P. Sport Tourism. London: Human Kinetics, 1999.
10. Tichaawa, T.M., Bama, H.K.N. & Swart, K. Community Perceptions of the Socioeconomic Legacies of the 2010 FIFA World Cup in Nelson Mandela Bay, Port Elizabeth, South Africa: A Four-year Post Event Analysis. African Journal for Physical Health Education, Recreation and Dance, 21br. 4-2 (2015): 1376-1388.
11. Van Rheenen, D., Cernaianu, S. i Sobry, C. Defining sport tourism: a content analysis of an evolving epistemology. Journal of Sport & Tourism, 21 br. 2 (2016): 75– 93.

Internetski izvori

12. Europa.eu. ORIGIN AND HISTORICAL EVOLUTION OF SPORTS AS A COMMON EUROPEAN CULTURAL ACTIVITY, <https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/cfd0ae43-a95a-461a-ae5d-1c7b3d3a5152/Historical%20Evolucion%20of%20sports%20researchpdf.pdf> (pristupljeno 17. 8, 2023.)
13. Grad Zagreb. Statistički ljetopis grada Zagreba, 2022., <https://www.zagreb.hr/UserDocsImages/01/SLJGZ2022%20web.pdf> (pristupljeno 31. 8. 2023.)
14. Grad Zagreb. Turizam, <https://www.zagreb.hr/turisticki-pokazatelj-i-smjestajni-kapaciteti/1031> (pristupljeno 20. 8. 2023.)
15. Lambert, T. A history of sport, <https://localhistories.org/a-history-of-sport/> (pristupljeno 11. 8, 2023.)
16. Institut za turizam. Stavovi i potrošnja turista u Hrvatskoj – TOMAS HRVATSKA 2019, [Institut za turizam • TOMAS istraživanja \(iztztg.hr\)](https://www.iztztg.hr/) (pristupljeno 9.9.2023.)
17. HrTurizam.hr. TZGZ osvojila prvo mjesto za svoje internetske stranice posvećene sportu, 2022., <https://hrturizam.hr/tzgz-osvojila-prvo-mjesto-za-svoje-internetske-stranice-posvecen-sportu> (pristupljeno 4. 9. 2023.)
18. Hrvatska turistička zajednica. SMJEŠTAJNI KAPACITETI HRVATSKOG TURIZMA s analizom popunjenosti i sezonalnosti prometa prema vrstama smještajnih kapaciteta. 2022., https://www.htz.hr/sites/default/files/2023-01/Smje%C5%A1tajni%20kapaciteti%20Hrvatske%20-%20analiza%20popunjenosti%20-%20izdanje%202022_0.pdf (pristupljeno 29. 8. 2023.)
19. Portal privatnij smještaj. Sportski turizam, <https://portal.privatnismjestaj.hr/clanak/sportski-turizam> (pristupljeno 29. 8. 2023.)
20. Skupština grada Zagreba. Odluka o načinu upravljanja I korištenja sportskih građevina u vlasništvu grada Zagreba, <https://skupstina.zagreb.hr/UserDocsImages/neslu%C5%BEbeni%20pro%C4%8Di>

%C5%A1%C4%87eni%20tekstovi%20akata/Odluka%20o%20na%C4%8Dinu%20upravljanja%20i%20kori%C5%A1tenja%20sportskih%20gra%C4%91evina%20u%20vlasni%C5%A1tvu%20Grada%20Zagreba%20(6-10,%202012-10,%202015-11,%202022-15,%202025-15,%20202-17,%20209-17,%20204-19,%202013-19,%202018-19,%20203-22).pdf (5. 9. 2023.)

21. Sport.info. From City to Nature: Get on the Cable Car to Sljeme!, <https://sport.infozagreb.hr/zagreb-as-your-span-playgroundspan/from-city-to-nature-get-on-the-cable-car-to-sljeme> (pristupljeno 31. 8. 2023.)
22. Sport.info, Sporting events not to miss, <https://sport.infozagreb.hr/#sporting-events-not-to-miss> (pristupljeno 23. 8. 2023.)
23. Sport.info. Zagreb Run: Accept the challenge, <https://sport.infozagreb.hr/zagreb-as-your-span-playgroundspan/-en-64465c92a52e4> (pristupljeno 1. 9. 2023.)
24. Sport.info. ZAGREB – A PERFECT PLACE FOR PRE-SEASON PREPARATIONS, <https://sport.infozagreb.hr/zagreb-as-your-span-playgroundspan/-en-60ee7c6bcd1fe> (pristupljeno 2. 9. 2023.)
25. Sportski savez grada Zagreba. Misija i vizija, <https://www.zgsport.hr/ssgz-misija-vizija.html> (pristupljeno 1. 9. 2023.)
26. T Portal. Sport u Zagrebu, 2021., <https://www.tportal.hr/sport/clanak/sport-u-zagrebu-odsad-je-objedinjen-na-novim-internetskim-stranicama-razvoj-sportskog-turizma-doprinosi-i-razvoju-cjelogodisnjeg-turizma-20210914> (pristupljeno 3. 9. 2023.)
27. Total Croatia. ACTIVE ZAGREB, A CAPITAL CITY FULL OF SPORTING EVENTS AND ACTIVITIES, 2023., <https://total-croatia-news.com/news/travel/active-zagreb/> (pristupljeno 29. 8. 2023.)
28. Turistička zajednica Grada Zagreba. Strateško operativni marketinški plan TZGZ 2021.-2023., <https://www.infozagreb.hr/documents/b2b/Strates%CC%8Cko%20Operativni%20Marketins%CC%8Cki%20Plan%20Zagreb%2C%202021-2023.pdf> (pristupljeno 30. 8. 2023.)
29. UNWTO. Sports tourism. <https://www.unwto.org/sport-tourism> (pristupljeno 20. 8. 2023.)

30. Motivacija dolazaka turista 2019. Toomas istraživanje: Institut za turizam • TOMAS istraživanja (iztg.hr) (preuzeto 9.9.2023.)
31. <https://www.zakon.hr/z/300/Zakon-o-sportu> (preuzeto 10.9.2023.)

Popis ilustracija

Tablice

Tablica 1. Dolasci i noćenja turista u gradu Zagrebu od 2018. do 2022. godine	17
Tablica 2. Dolasci i noćenja turista u gradu Zagrebu po pojedinim mjesecima u 2022. godini	17
Tablica 3. Kategorizacija sportskih građevina u gradu Zagrebu	23

Grafikoni

Grafikon 1. Broj soba i kreveta u gradu Zagrebu	12
Grafikon 2. Doprinos pojedinih kategorija smještaja ukupnom rastu broja kreveta u Zagrebu od 2015. do 2019. godine	13
Grafikon 3. Broj soba i kreveta u hotelima grada Zagreba	14
Grafikon 4. Kategorizacija hotelskih soba u gradu Zagrebu	15
Grafikon 5. Važniji realizirani hotelski projekti u gradu Zagrebu	15
Grafikon 6. Smještaji u gradu Zagrebu po vrstama 2016.-2021.	16
Grafikon 7. Dolasci turista u komercijalne smještajne objekte u gradu Zagrebu.....	18
Grafikon 8. Popunjenost stalnih postelja u gradu Zagrebu.....	19
Grafikon 9. Struktura noćenja inozemnih turista prema vrsti objekata za smještaj	19
Grafikon 10. Noćenje inozemnih turista u gradu Zagrebu prema kontinentu prebivališta u 2021. godini	20
Grafikon 11. Noćenja turista u gradu Zagrebu prema dobnim skupinama.....	20

Slike

Slika 1. Povezanost turizma i sporta	9
Slika 2. Lokacije teretana u gradu Zagrebu	25
Slika 3. Regata Croatia open.....	27
Slika 4. Sportske građevine I. kategorije u gradu Zagrebu.....	31

